

Alcohol & opvoeding

“Lekker Helder, 0% alcohol”

Beleidsrapport

Windesheim

R.H.L.M. Bovens
E. Kobus
S. Meines
R. van Rikxoort
A. Schuitema

COLOFON

Uitgave

Christelijke Hogeschool Windesheim

Tekst

R. Bovens (eindredactie)

E. Kobus

S. Meines

R. van Rikxoort

A. Schuitema

©2009 Christelijke Hogeschool Windesheim
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
Vereelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of
Openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
Mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder
Voorafgaande toestemming van de auteur

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Voorwoord	7
Inleiding.....	9
1. Vraagstellingen, opzet en uitvoering van het ouderonderzoek.....	11
1.1 Vraagstellingen	11
1.2 Opzet	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd. 4
1.3 Uitvoering van het onderzoek	134
1.4 Respons	16
2. De belangrijkste onderzoeksresultaten	19
2.1 Het bereik van de interventie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd. 9
2.2 Agendasetting.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd. 9
2.3 Sociale norm.....	20
2.4 Kennis negatieve gevolgen van alcoholgebruik	21
2.5 Kennis alcohol in de opvoeding	23
2.6 Kennis ouders over alcoholgebruik van de kinderen.....	24
2.7 Gedrag ouders in de opvoeding.....	25
2.8 De resultaten nader bekeken.....	28
2.9 Conclusies	29
3. Aanbevelingen.....	31
Bijlagen	33
Inleidende brieven op de enquête	35
Onderzoeksresultaten	39
Opmerkingen van de respondenten	61

Samenvatting

In het najaar van 2010 is een schriftelijke enquête uitgevoerd onder ouders van kinderen van 10 tot 18 jaar in de gemeente Delft. De enquête is in opdracht van de gemeente Delft uitgevoerd door een onderzoeksteam van het lectoraat Verslavingspreventie van de hogeschool Windesheim in Zwolle. Doel van de enquête was om aan de hand van de resultaten inzicht te verkrijgen ten aanzien van kennis, normen en gedrag van Delftse ouders in relatie tot het (toekomstig) alcoholgebruik van hun kinderen. Daarmee kon input gegenereerd worden voor het lokale project 'Lekker Helder, 0% Alcohol' dat sinds 2007/2008 in de gemeente wordt aangeboden.

Uit de resultaten blijkt, dat ouders nog weinig notie hebben van het project 'Lekker Helder, 0% Alcohol'. Dat is ook niet verwonderlijk, want na een intensieve start is in het project even een pas op de plaats gemaakt.

Ouders zijn daarentegen wel ontvankelijk voor een intensivering op het thema. Ze vinden het alcoholgebruik onder jongeren, ook in Delft, zeker niet normaal en vinden ook de aandacht in de media over dit onderwerp zeker niet overdreven. Ouders zien wat dit betreft ook een duidelijke rol voor de gemeente weggelegd.

Qua kennis weten de meeste ouders wel dat het gebruik van alcohol door jongeren schadelijke effecten kan hebben op hun ontwikkeling en leerprestaties, met name vanwege de negatieve invloed op de hersenen. Meer specifiek zijn ouders zich echter minder bewust van risico's op schoolverzuim/-uitval, onveilige seks en verslaving op latere leeftijd.

Over hun mogelijke eigen invloed op het drinkgedrag van de kinderen in de opvoeding zijn de ouders redelijk positief gestemd. Toch valt er wat dit betreft nog winst te boeken als de resultaten worden vergeleken met een project in De Achterhoek, dat al enige jaren loopt. Qua opvoedingsstijl daarentegen scoren de ouders in Delft in vergelijking met deze regio weer positiever.

Geconstateerd wordt dat er relatief nog veel ouders laat beginnen met het bespreekbaar maken van het onderwerp bij hun kinderen. Hoewel niemand van de ouders aangeeft hiermee te wachten totdat het gebruik uit de hand loopt valt ook hier nog winst te behalen.

Een en ander kan te maken hebben met het hebben van onvoldoende zicht op het alcoholgebruik van het eigen kind. De gerapporteerde gegevens verschillen wat dit betreft nog te veel met de door jongeren zelfgerapporteerde gegevens over alcoholgebruik, zoals dit blijkt uit de Gezondheidsmonitor van de GGD uit 2010.

Ouders hebben er over het algemeen weinig problemen mee als kinderen thuis drinken, althans als ze eenmaal van hen mogen drinken. Wel heeft men bezwaren tegen het fenomeen 'indrinken': van het gebruik van één of 2 glazen maakt men wat dit betreft meestal geen probleem. De vraag is echter of men voldoende zicht hierop heeft.

Dat ouders invloed kunnen uitoefenen op het drinken van hun kinderen als ze zelf matiger hiermee omspringen in hun bijzijn wordt nauwelijks onderkend.

In het onderzoek is tenslotte nog gekeken naar differentiële effecten. Als kinderen jonger zijn is men duidelijk minder tolerant.

Voorwoord

In het najaar van 2010 is door de Hogeschool Windesheim in opdracht van de gemeente Delft een postenquête uitgezet onder ouders van kinderen van 10 tot 18 jaar binnen de gemeentegrenzen. Het doel was om inzicht te verkrijgen in kennis, houding en gedrag van ouders ten aanzien van de opvoeding in relatie tot het alcoholgebruik van hun kinderen. De gegevens konden informatie opleveren over de status quo ten aanzien hiervan en daarmee als basis dienen voor het beleid in de komende jaren.

Het onderzoek vond plaats in het kader van een afstudeerproject van drie studenten pedagogiek, die de resultaten in een uitgebreid rapport hebben neergelegd¹.

Vanwege de hanteerbaarheid voor het beleid is besloten dit rapport te bewerken tot een beleidsrapport. Dit gaf tevens de kans nog een aantal extra analyses uit te voeren en een aantal vergelijkingen te trekken met vergelijkbare onderzoeken in andere gemeenten.

Op deze plaats past een woord van dank aan allereerst de uitvoerders van het basisonderzoek: Evelien Kobus, Suzanne Meines en Rianne van Rikxoort. Daarnaast aan de ondersteuning vanuit Windesheim, nl. Cilly Litamahuputty en Arnout Schuitema en tenslotte aan de vertegenwoordigers van de gemeente Delft, te weten Peter Esseveld en Steven Poll.

---

¹ Kobus, R., Meines, S. & Rikxoort, R. van (2010). Alcohol & opvoeding: Lekker Helder, 0% Alcohol. Zwolle, Pedagogiek VT Christelijke Hogeschool Windesheim.

Inleiding

Bekend is dat alcoholgebruik in onze maatschappij, ook onder jongeren, breed geaccepteerd is. Kinderen groeien steeds meer in een omgeving op waarin zij dagelijks met alcohol geconfronteerd worden. De gemeente Delft wil het schadelijk alcoholgebruik van jongeren jonger dan 18 jaar terugdringen en het aantal jongeren dat begint met drinken voor hun 16^e jaar verminderen. Wat denken ouders uit de gemeente Delft anno 2010 als het gaat om het thema 'alcohol en opvoeding'? De gemeente Delft wil de eigen campagnes gericht op alcoholmatiging een nieuw leven inblazen. Het Trimbos-instituut heeft in opdracht van de gemeente Delft het plan van aanpak in 2010 herschreven². Een van de hierin voorgestelde acties betrof het doen van onderzoek onder ouders van Delftse minderjarigen. De gemeente heeft dit voorstel overgenomen en besloten een onderzoeksopdracht te verstrekken aan het lectoraat Verslavingspreventie binnen Windesheim. De resultaten van het onderzoek zouden ondersteuning moeten bieden aan het project 'Lekker helder, 0% alcohol!.'

Binnen het onderzoek is getracht antwoord te geven op de volgende centrale vraagstelling: 'Wat is de kennis, attitude, waargenomen gedragscontrole en gerapporteerd gedrag van Delftse ouders, als het gaat om alcoholgebruik van hun kinderen in de leeftijd van 10 tot 18 jaar?'. Op deze centrale vraagstelling wordt antwoord gegeven met behulp van deelvragen die zich richten op de domeinen: kennis, normen en attitude, gerapporteerd gedrag en opvoedingsstijlen bij de Delftse ouders.

Op basis van het onderzoek worden aanbevelingen geformuleerd ten behoeve van de gemeente Delft en haar alcoholmatigingscampagne. Deze aanbevelingen kan de gemeente Delft inzetten ter ondersteuning als het gaat om het stellen van verdere maatregelen op het gebied van alcoholpreventie onder de jeugd.

Het onderzoek is een afstudeeropdracht geweest van drie studenten HBO pedagogiek. Deze hebben een uitgebreid rapport opgesteld³. Het nu voor u liggende rapport is grotendeels een bewerking van dat rapport en dient als beleidsdocument.

Waarom een onderzoek onder ouders?

Uit onderzoek blijkt, dat ouders veel invloed hebben op het drinkgedrag van hun kinderen.⁴ Zij zijn uiteraard zeer bepalend voor de socialisatie van hen. Daarnaast spelen zij echter ook een belangrijke rol in de beschikbaarstelling van alcohol aan kinderen, zij zijn veelal degenen van wie jongeren hun eerste glas alcohol in handen krijgen.⁵ Ook zijn zij degenen die, zeker op jongere leeftijd het best in de positie

---

² Bovens, R. (2010). Plan van aanpak "Lekker Helder, 0% Alcohol" Delft 2010-2012. *Met inbegrip van de rapportage over de periode 2007-2009*. Utrecht, Trimbos-instituut.

³ Kobus, R., Meines, S. & Rikxoort, R. van (2010). Alcohol & opvoeding: Lekker Helder, 0% Alcohol. Zwolle, Pedagogiek VT Christelijke Hogeschool Windesheim.

⁴ Bovens, R.H.L.M. (2009). Onderbouwning van de integrale aanpak van alcoholmisbruik onder jongeren in Zuid-Holland Zuid. Rotterdam CEPHIR/Utrecht, Trimbos-instituut.

⁵ Vet, R., & Van den Eijnden, R. (2007). Het gebruik van alcohol door jongeren en de rol van ouders: Resultaten van twee metingen (Vol. 51). Rotterdam: IVO.

verkeren om toezicht uit te oefenen op het gedrag van hun kinderen. Het plan van aanpak 2010-2012 bevat onder meer het voornemen periodiek attitudemetingen uit te voeren onder ouders. Wat denken ouders uit de gemeente Delft anno 2010 als het gaat om het thema 'alcohol en opvoeding'? Welke regels hanteren zij in deze opvoeding ten aanzien van hun kinderen?

Aanvankelijk lag het in de bedoeling dit te meten door middel van een telefonische enquête. Uiteindelijk bleek dit plan niet uitvoerbaar vanwege een gemeentelijke wetsbepaling welke onderzoekers verbiedt om de Delftse bevolking lastig te vallen met telefonische enquêtes. Vandaar dat uiteindelijk een schriftelijke enquête is uitgevoerd, met alle beperkingen van dien. Het onderzoek dient gezien te worden als een 0-meting. Tevens zullen de resultaten gebruikt kunnen worden om richting te geven aan de invulling van het alcoholbeleid in Delft in de komende jaren.

In het eerste hoofdstuk van dit onderzoeksrapport wordt ingegaan op de centrale vraagstelling en zal vervolgens de opzet en uitvoering van het onderzoek worden toegelicht.

In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste onderzoeksresultaten weergegeven. Dit gaat gepaard met een beperkt aantal nadere analyses die zijn uitgevoerd. Onder andere worden de gegevens afgezet tegen de gegevens uit de gezondheidsmonitor onder jongeren die in 2009 is gehouden.

In de loop van 2011 zullen nog in het kader van een te schrijven artikel voor een vaktijdschrift uitgebreidere analyses worden uitgevoerd. Hierbij zullen de resultaten van het Delftse onderzoek worden vergeleken met de resultaten van vergelijkbaar onderzoek in een aantal gemeenten elders in Nederland.

In hoofdstuk 3 worden conclusies en aanbevelingen gepresenteerd op basis van de momenteel gevonden resultaten.

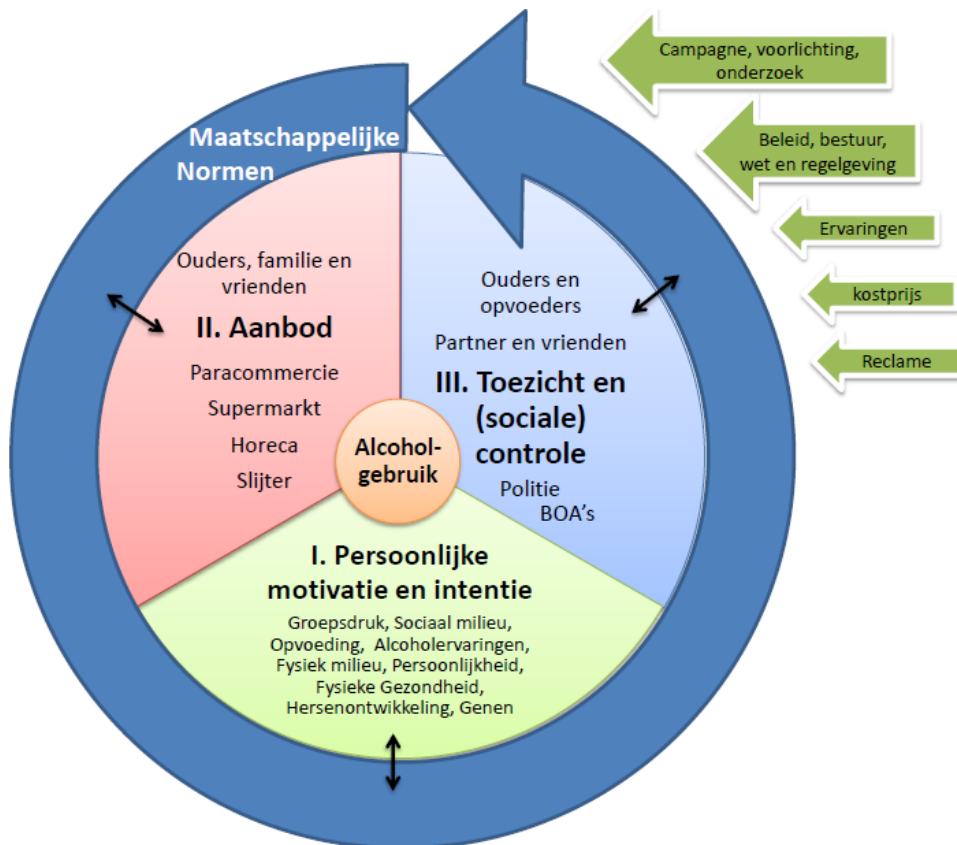
1. Vraagstellingen, opzet en uitvoering van het ouderonderzoek

1.1 Vraagstellingen

Centrale vraagstelling

Uitgangspunt bij een project als “Lekker Helder, 0% Alcohol” is, dat de maatschappij andere normen gaat hanteren ten aanzien van het moment en de mate waarin kinderen (mogen) drinken. Deze normen zijn nl. van invloed op de socialisatie van kinderen (zie in figuur 1 het segment I: Persoonlijke motivatie en intentie); op de mate waarin aan kinderen alcohol wordt aangeboden (segment II); en op de mate waarin de maatschappij bereid is controle uit te oefenen op (beginnend) alcoholgebruik van kinderen (segment III) . Een belangrijke rol binnen alle drie de segmenten is weggelegd voor de ouders: Zij voeden op, bieden aan (zijn overwegend de eersten die verstrekken aan hun kinderen) en zien toe. Hun normen doen er dus toe, beïnvloeding hiervan is cruciaal.

Figuur 1 Determinanten van (overmatig) alcoholgebruik (Bovens, 2010)⁶

⁶ Bovens, R.H.L.M. (2010). De preventiewerker centraal: een bijdrage aan de ontwikkeling van de verslavingspreventie. Zwolle, Christelijke Hogeschool Windesheim.

Volgens de nieuwste inzichten is de zgn. autoritatieve opvoedingsstijl te prefereren, dat wil zeggen: een opvoedingsstijl waarbij een goed contact bestaat met het kind, een ouder zoveel mogelijk het reilen en zeilen van het kind monitort en hier belangstellend in is en diezelfde ouder duidelijke regels en normen hanteert ten aanzien van grensoverschrijdend gedrag. Maar veel ouders blijken niet op de hoogte te zijn van deze inzichten⁷. Daarnaast blijkt, dat veel ouders zich onvoldoende bewust zijn van de schadelijke gevolgen van (overmatig) alcoholgebruik voor hun kinderen. Dit komt mede door het gegeven, dat pas de laatste jaren hier meer inzicht in is ontstaan⁸.

Ouders vormen dus een belangrijke doelgroep in het project “Lekker Helder, 0% alcohol”. Wil het project zicht krijgen op het effect van haar activiteiten, dan is het van belang te weten of bij deze doelgroep een duidelijke ontwikkeling waarneembaar is in bewustzijn, kennis, attitude en opvoedingsstijl. Dit leidt tot de volgende centrale vraagstelling in dit onderzoek:

“Wat zijn de kennis, normen/attitude, gerapporteerd gedrag en opvoedingsstijl van Delftse ouders, als het gaat om alcoholgebruik van hun kinderen in de leeftijd van 10 tot 18 jaar”.

Kennis: Kennis duidt in dit geval aan in hoeverre ouders kennis hebben van de schadelijke gevolgen van alcohol en in welke mate ouders inzicht hebben in de mate en frequentie van het drinkgedrag onder jongeren.

Normen/attitude: Onder normen wordt verstaan wat ouders zien als norm op het gebied van alcoholgebruik van kinderen en het gedrag in de opvoeding. Onder attitude wordt verstaan op welke wijze zij vorm geven aan deze normen, met andere woorden wat hun houding is ten opzichte van alcoholgebruik onder jongeren.

Deze begrippen zijn samengevoegd in één deelvraag, omdat de onderzoekers van mening zijn dat deze begrippen sterk aan elkaar verwant zijn.

Gerapporteerd gedrag: Met gerapporteerd gedrag wordt het eigen drinkgedrag van ouders bedoeld, maar ook hun gedrag richting hun kinderen met betrekking tot het gebruik van alcohol.

Opvoedingsstijl: Met opvoedingsstijl wordt bedoeld op welke wijze ouders invulling geven aan hun opvoedingstaak met betrekking tot jongeren en alcohol.

Nevenvragen

Naast de centrale vraagstelling geeft het onderzoek gelegenheid een aantal andere beleidsvragen te beantwoorden.

Op de eerste plaats lijkt het belangrijk te weten of er met betrekking tot de diverse elementen van de vraagstelling nog onderscheid bestaat op grond van specifieke

---

⁷ Vorst, H. van der (2007). The key to the cellar door. The role of the family in adolescents' alcohol use. Radboud Universiteit Nijmegen.

⁸ Verdurmen J, Abraham M, Planije M, Monshouwer K, Dorselaer Sv, Schulten I, Bevers J, Vollebergh W. (2006). Alcoholgebruik en jongeren onder de 16 jaar. Schadelijke effecten en effectiviteit van alcoholinterventies. Utrecht, Trimbos-instituut.

achtergrondkenmerken van ouders (opleidingsniveau, eigen drinkgedrag) of op grond van de leeftijd van hun kinderen.

En op de tweede plaats is het interessant na te gaan of de ouders de afgelopen jaren iets gemerkt hebben van de projectactiviteiten en/of hier daadwerkelijk mee in aanraking zijn geweest.

1.2 Opzet

Voor het beantwoorden van de vraagstellingen is gebruik gemaakt van een vragenlijst die sinds 2005 wordt gehanteerd door de GGD Gelre-IJssel, ontworpen in samenwerking met de Universiteit Wageningen⁹ ten behoeve van telefonische enquêtes onder ouders van de jeugd in De Achterhoek. De bijpassende methodiek in de vorm van een telefonische enquête kon zoals gesteld niet worden uitgevoerd. Besloten is echter wel zoveel mogelijk hetzelfde meetinstrumentarium te hanteren.

Daarmee ontstaat de mogelijkheid binnen zekere grenzen op termijn vergelijkingen te trekken met de gegevens uit het onderzoek in De Achterhoek, maar ook met die uit onderzoek in andere regio's die de vragenlijst uit de Achterhoek hebben geadopteerd. De laatste meting in De Achterhoek is in 2010 uitgevoerd, waardoor het mogelijk is in ons rapport al enige vergelijkingen te maken. In de loop van dit jaar zal dit op een uitgebreidere schaal gaan plaatsvinden in de vorm van een artikel, waarbij zo mogelijk ook nog andere regio's betrokken zullen worden.

Het uitgevoerde onderzoek is dus een kwantitatief onderzoek in de vorm van een surveyonderzoek waarbij een schriftelijke postenquête is verstuurd.

Onderzoekstype

Dit onderzoek kan het best getypeerd worden als surveyonderzoek. Kenmerkend voor dit type onderzoek is het meten van meningen, opinies, houdingen en kennis onder grote groepen mensen. Het onderzoek bestaat uit een gestructureerde dataverzamelmethode. De vraagstelling stond van tevoren vast, en de respondenten hadden de keuze uit een klein aantal antwoordmogelijkheden die werden gegeven. Het aantal open vragen is tot een minimum beperkt. De antwoorden van de respondenten vormen de basis voor de dataset, in de vorm van een kwantitatieve analyse.

1.3 Uitvoering van het onderzoek

Onderzoeksteam

Het onderzoeksteam bestond uit drie HBO-Pedagogiekstudenten die dit onderzoek uitvoerden in het kader van een afstudeeropdracht (Rianne van Rikxoort, Suzanne Meines en Evelien Kobus) onder begeleiding van de lector verslavingspreventie (Rob Bovens) en een methodoloog, lid van de kenniskring bij het lectoraat en tevens docent aan de SPH van Windesheim (Arnout Schuitema). De materiaalverzameling voor het onderzoek is uitgevoerd in de periode van 29 september tot en met 31 oktober 2010

---

⁹ Miedema, M. (2010). Alcoholmatigingsproject Jeugd in de Achterhoek: Evaluatie van een community-interventie: perceptie van ouders op het alcoholgebruik van tieners. Apeldoorn, GGD Gelre-IJssel.

Onderzoekspopulatie.

Door de gemeente zelf is een steekproef getrokken van 500 gezinnen uit een totaal aan ..... Delftse gezinnen met kinderen in de leeftijd van 10 tot 18 jaar. Om voldoende antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen zijn nl. ongeveer 150 volledig ingevulde vragenlijsten nodig. De verwachte respons bij postenquêtes is gemiddeld ongeveer 30 procent, dus dienen ongeveer 500 ouders benaderd te worden.

Vragenlijst

De vragenlijst bevat allereerst een beschrijving van de aanleiding van het onderzoek. De vragenlijst bevat in totaal zestig vragen over sociaaldemografische kenmerken, namelijk; het drankgebruik van de ouder en daarnaast vragen die betrekking hebben op de studie alcohol en opvoeding van het Trimbos-instituut. Deze vragen kunnen weer onderverdeeld worden in verschillende rubrieken, namelijk: agendasetting (regionale campagnes), sociale norm, kennis op het gebied van de negatieve gevolgen van alcohol, kennis over algemene en alcoholspecifieke opvoedingskenmerken, het (gerapporteerde) gedrag van ouders in de opvoeding, vragen over het drankgebruik van het oudste inwonende kind in de leeftijd van 10 tot en met achttien jaar.

Voor het opstellen van de vragenlijst is zoals gezegd voornamelijk gebruik gemaakt van een bestaande vragenlijst uit het Achterhoekse onderzoek. Waar nodig zijn er aanpassingen gedaan om de vragenlijst zo optimaal mogelijk aan te laten sluiten bij het alcoholmatigingsproject van de gemeente Delft.

Data analyse

De door respondenten ingevulde en geretourneerde enquêtes zijn verwerkt in het programma Microsoft Excel 2007. Dit databestand is een aantal malen gecontroleerd en opgeschoond. Vervolgens zijn er met behulp van Excel tabellen en grafieken gemaakt, om zo de resultaten helder en overzichtelijk weer te kunnen geven. Vervolgens zijn de resultaten geanalyseerd om hier vervolgens conclusies uit te kunnen trekken. Enkele kruisvergelijkingen zijn gemaakt om verbanden aan te tonen.

Betrouwbaarheid en validiteit

Om de onderzoeksresultaten zo betrouwbaar mogelijk te maken, is er geprobeerd om een zo groot mogelijke groep respondenten te bereiken. Het streven was een zo hoog mogelijke respons. Hoe hoger de respons, hoe groter de betrouwbaarheid. Als het gaat om de validiteit van dit onderzoek, hebben de onderzoekers de enquêtes zo zorgvuldig mogelijk samengesteld, zodat het geven van een 'sociaal wenselijk' antwoord door de respondenten zoveel mogelijk voorkomen zou worden. Het feit dat het hier een schriftelijk enquête betreft, zorgt wel voor een soort van anonieme sfeer. Ouders zouden hierdoor wellicht opener zijn dan wanneer het een telefonische enquête had betroffen. Daar staat tegenover dat door deze wijze van onderzoek er niet 'doorgevraagd' kan worden, bijvoorbeeld als check of de respondent de vraag wel goed begrepen heeft.

1.4 Respons

De uiteindelijke respons ligt op 214 enquêtes, waarmee het ervaringsgemiddelde van 30 procent ruimschoots overschreden is (42.8%).

Met het samenstellen van de doelgroep is er onder andere informatie verzameld over leeftijd, geslacht, opleiding, arbeidssituatie, burgerlijke staat en eigen drinkgedrag. De groep respondenten bestond voor 30% uit mannen en voor 70% uit vrouwen, hetgeen vergelijkbaar is met wat we weten uit het Achterhoekse onderzoek. Datzelfde geldt voor de gemiddelde leeftijd van de respondenten (46.6 jaar). De meest voorkomende burgerlijke staat was gehuwd (82%); 11% was samenwonend en 7% leefde gescheiden/is gescheiden. De grootste groep respondenten heeft als hoogst voltooide opleiding het hoger onderwijs (62%) gevolgd door middelbaar onderwijs (28%) en 11% het lager onderwijs. Wat dat betreft is er een aanzienlijke discrepantie met het onderzoek in De Achterhoek, waarbij 36% hoger onderwijs had genoten, 57% middelbaar onderwijs en 6% lager onderwijs. Dit verschil kan voor een deel verklaard worden door het gegeven dat Delft een universiteitsstad is en een stedelijke omgeving tegenover de Achterhoek als een samenstel van rurale gemeenten met Doetinchem als enige stadskern. Maar voor een ander deel kan het verklaard worden door het onderscheid in meetmethodes: in Delft is een schriftelijke enquête gehouden met een respons van bijna 43% tegenover een respons in de Achterhoek van 76% bij het houden van een telefonische enquête. Onder de deelnemers aan het onderzoek in Delft zouden naar verhouding meer hoger opgeleiden kunnen zitten dan bij de non-responsgroep.

Het merendeel van de respondenten heeft een Nederlandse nationaliteit (92%) en de overige 8% heeft diverse andere nationaliteiten. Daarnaast heeft 53% een parttime betaalde baan, 31% een voltijd betaalde baan en 7% is fulltime huisvrouw/huisman. Het valt op dat een groot deel van de respondenten slechts één kind heeft in de leeftijd van 10 t/m 18 jaar (52%), gevolgd door 38% met twee kinderen en 8% met drie kinderen. Opvallend in vergelijking met het Achterhoekse onderzoek is, dat 59% van de oudste kinderen jonger is dan 16 jaar, in de Achterhoek was dit 45%. De gemiddelde leeftijd van het oudst inwonende kind van de respondenten is 14,3 jaar. Gekeken naar het geslacht van het oudst inwonende kind is hiervan 57% jongen en 43% meisje. In de Achterhoek 52% resp. 48%). In 93% van de gevallen betreft het een twee-oudergezin (iets lager dan in De Achterhoek (97%)).

Drinkgedrag

Tot slot is nog gevraagd naar het drinkgedrag van de ouders.

Uit de enquête is op te maken dat de helft van de respondenten wekelijks minimaal 2 glazen of meer drinkt. Daarvan drinkt 15% 4 glazen of meer per week. Hieruit kan opgemaakt worden dat alcohol geaccepteerd is in de meeste gezinnen.

Een deel van de respondenten (16%) geeft aan nooit alcohol te drinken. Dit is vergelijkbaar met landelijke cijfers.

Als er gekeken wordt naar de hoeveelheden alcohol die op een typische dag worden gedronken, zijn er geen opvallende cijfers te zien. Bij zowel mannen als vrouwen drinkt het merendeel tussen de 1 en 2 glazen alcohol.

Er is wel een verschil te zien tussen de alcoholconsumptie van de mannen en van de vrouwen. Mannen in Delft drinken over het algemeen iets meer dan de vrouwen. Mannen drinken daarbij voornamelijk 2 glazen en vrouwen voornamelijk 1 glas. Het gemiddelde wat wordt gedronken is 1,9 glazen. Omdat dit het gemiddelde is betekent het dat er ook door ouders meer kan worden gedronken. De resultaten op de enquête geven aan dat er ouders zijn die 6 glazen drinken op een dag. Er is ook een aparte vraag gesteld, naar hoe vaak er meer dan 6 glazen per gelegenheid wordt gedronken. De resultaten naar aanleiding van deze vraag kunnen als positief worden gezien: een grote meerderheid geeft aan nooit meer dan 6 glazen per gelegenheid te drinken.

Ook hier is weer een verschil te zien tussen de vrouwen en de mannen. Meer mannen geven aan meer dan 6 glazen te drinken als de vrouwen. 44% van de mannen drinkt maandelijks of minder dan 1 keer per maand meer dan 6 glazen, terwijl 14% van de vrouwen dit weleens doet.

Om nog een beter beeld te krijgen van het drinkgedrag van onze respondenten is gebruik gemaakt van een gevalideerde test, de Audit-C¹⁰. Deze geeft de mate van problematisch drinkgedrag aan. De test is met name afgenomen om na te gaan of er enige relatie bestaat tussen de wijze waarop ouders denken over alcoholgebruik van (hun) kinderen en hun eigen gebruik. De test bestaat uit drie vragen, waarop per vraag maximaal 4 punten kunnen worden gescoord. De scores kunnen dus oplopen tot (3X4=) 12 punten. Hoe meer punten worden gescoord, hoe problematischer het drinkgedrag is. Scores tot en met 4 worden als 'niet problematisch' gezien, scores van 5 t/m 9 als 'matig problematisch' en hogere scores als 'problematisch'. Hieronder worden de vragen weergegeven:

Vragen AUDIT-C

Vragen/score	0	1	2	3	4
Hoe vaak drinkt u alcohol?	Nooit	Maandelijks of minder	2-4 keer per maand	2-3 keer per week	4 keer of vaker per week
Hoeveel drinkt u op een typische dag dat u alcohol gebruikt?	1-2 glazen	3-4 glazen	5-6 glazen	7-9 glazen	10 of meer glazen
Hoe vaak drinkt u meer dan 6 glazen per gelegenheid?	Nooit	Minder dan 1 keer per maand	Maandelijks	Wekelijks	(bijna) dagelijks

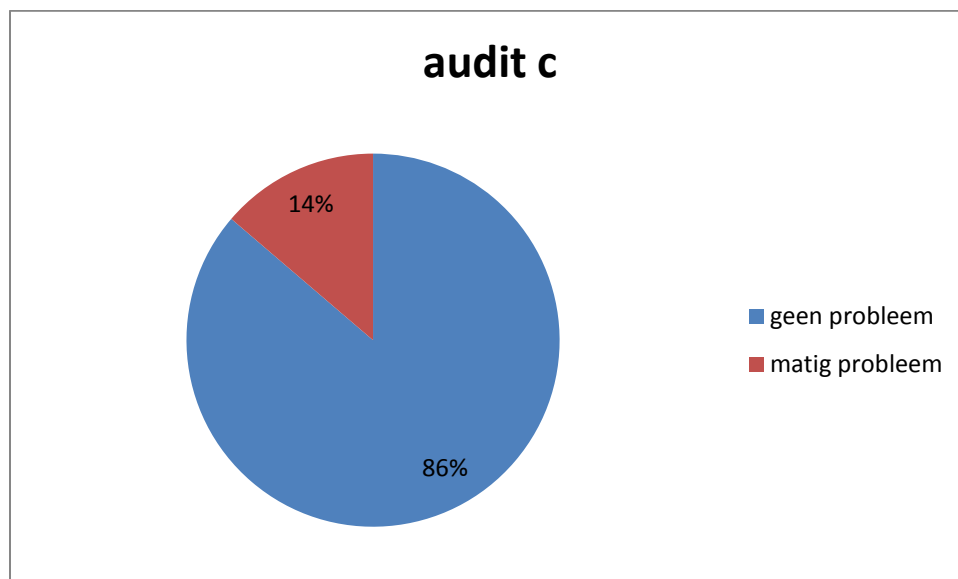
---

¹⁰ Bradley KA, Bush KR, Epler AJ, Dobie DJ, Davis TM, Sporleder JL et al. (2003) Two brief alcohol-screening tests from the Alcohol Use Disorders Identification Test (AUDIT). Arch Intern Med 2003;163:821-9.

Uit de resultaten van deze test blijkt, dat volgens het gerapporteerde gebruik van de ouders in de Delftse steekproef er bij 86% geen sprake is van problematisch drinkgedrag en bij 14% van een matig probleem. Geen enkele respondent scoorde in de categorie 'problematisch':

Figuur 2: Scores op de AUDIT C (Mate van problematisch drinkgedrag)

Vergeleken met een onderzoek, dat onlangs door de onderzoekers is uitgevoerd in de gemeente Hardenberg¹¹ valt op dat lager gescoord wordt door de Delftse respondenten op deze test. In het geval van het onderzoek in de gemeente Hardenberg betrof het een telefonische enquête, waardoor de invloed van sociale wenselijkheid bij het geven van antwoorden wat verminderd kan worden. Meer dan het dubbele aantal respondenten (29%) scoorde in Hardenberg (matig) problematisch. Naast sociale wenselijkheid kan ook de samenstelling van de onderzoekspopulatie een rol spelen: bij de telefonische enquête in Hardenberg werd een respons gerealiseerd van 79%, in het onderzoek Delft van 45%.

Aan het feit, dat het om relatief hoger opgeleiden gaat in Delft hoeft het positievere resultaat op deze test niet te liggen. Bekend is nl. dat juist ook in de hogere sociale klassen en onder hoger opgeleiden alcoholproblematiek vaak voorkomt. Met name is dit geconstateerd bij senioren in de verslavingszorg¹² en bij bezoekers van de internetmodule Alcohol De Baas¹³.

¹¹ Bovens, R.H.L.M., Schuitema, A., Kobus, E., Meines, S. & Rikxoort, R. van (2011). Ouders over alcoholgebruik van kinderen in de Gemeente Hardenberg: Resultaten van een enquête onder ouders in het kader van het project "Fris over drank". Zwolle, Christelijke Hogeschool Windesheim.

¹² Weingart, S., Bovens, R., Etten, D. van & Wisselink, J. Factsheet Alcohol en ouderen in de verslavingszorg 1998-2007. Utrecht, Trimbos-instituut.

¹³ Postel, M.G., de Haan, H.A., ter Huurne, E.D., Becker, E., & de Jong, C.A.J.(2010) Effectiveness of a Web-based Intervention for Problem Drinkers and Reasons for Dropout: Randomized Controlled Trial. Journal of Medical Internet Research, 12(4), e68

2. De belangrijkste onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk zullen we de voornaamste onderzoeksresultaten benoemen. Op de eerste plaats zullen we aandacht besteden aan de bekendheid van het project “Lekker Helder, 0% Alcohol” bij de onderzoekspopulatie.

Vervolgens zullen de diverse onderdelen van de centrale vraagstelling beantwoord worden. En tenslotte zal aan de hand van een aantal analyses dieper ingegaan worden op deze resultaten.

2.1 Het bereik van de interventie

Uit de enquête blijkt dat de regionale campagne over alcoholgebruik door jongeren zeer weinig bekendheid heeft. Bijna driekwart van de respondenten (74%), zegt niets gezien of gehoord te hebben van een dergelijke campagne in de afgelopen twee maanden. Van de ouders die wel iets hebben meegekregen van de campagne, geeft het merendeel (71%) aan het idee te hebben dat deze campagne ook iets te maken had met het onderwerp alcohol en opvoeding.

Op de vraag, of ouders wel eens hebben gehoord van de slogan: ‘Lekker helder, 0% alcohol!’, antwoordde 90% hierop met ‘nee’. De slogan van de landelijke campagne, namelijk: ‘Drank maakt meer kapot dan je lief is’, heeft echter veel bekendheid onder de Delftse ouders. Dit blijkt uit het percentage van 96% dat aangeeft wel eens te hebben gehoord van deze slogan.

Omdat in de afgelopen periode het aantal ouderavonden en andere schoolactiviteiten niet is geïntensiveerd is in dit onderzoek geen aandacht besteed aan het bezoeken van ouderavonden.

2.2 Agendasetting

Wat betreft de vraag of het alcoholgebruik van jongeren in Delft normaal is te noemen heeft 53% hier geen specifieke mening over, 37% vindt het (helemaal) niet normaal en slechts 7% vindt het (heel) normaal. Dit is opvallend als we de vergelijking trekken met bijvoorbeeld de resultaten in Hardenberg: daar vond 29% het alcoholgebruik van jongeren in hun gemeente (heel) normaal. Ofwel is de situatie in Delft ongunstiger te noemen (meer jongeren gedragen zich in de ogen van ouders niet naar de normen), ofwel hebben Delftse ouders een ander beeld bij wat normaal alcoholgebruik van kinderen zou moeten zijn. Met andere woorden: zij zijn hierin minder tolerant.

De meeste respondenten vinden de aandacht in de media voor het overmatig alcoholgebruik van jongeren (helemaal) niet overdreven: ruim 84%.

Nadenken of praten over alcoholgebruik bij jongeren en betrokkenheid bij het onderwerp wordt bij 62% van de respondenten geconstateerd.

In die zin is het interessant de resultaten van het onderzoek af te zetten tegen een regio als De Achterhoek, waar de campagne al ruim 5 jaar draait. De gemiddelde scores in die regio uit de meting van 2010 steken op één na (het alcoholgebruik van jongeren in de gemeente is normaal te noemen) gunstig af tegen de gegevens uit ons onderzoek, getuige onderstaande tabel:

Tabel 1: Agendasetting

	De Achterhoek 2010	Delft 2010
Alcoholgebruik normaal te noemen	3.09 (max: 5)	3.36
Media-aandacht overdreven	4.35 (max: 5)	4.05
Laatste tijd nagedacht over thema	2.59 (max: 3)	1.63
Laatste tijd gepraat over thema	2.68 (max: 3)	1.23
Betrokkenheid bij thema	3.22 (max: 4)	2.47

Uitgangspunt is, dat een hogere score positiever is. Zo krijgen respondenten, die het helemaal oneens zijn met de stelling “Het alcoholgebruik van de jeugd in Delft is normaal” 5 punten, want uit de gezondheidsmonitor van de GGD blijkt, dat teveel jongeren drinken.

Overigens blijkt uit het Achterhoekse onderzoek, dat de betrokkenheid bij en aandacht voor het onderwerp in die regio de laatste jaren lijken te verflauwen. De scores op de betreffende vragen waren 4 jaar geleden vrijwel allemaal hoger.

2.3 Sociale norm

Wat betreft sociale normen scoren ouders over het algemeen zeer positief.

Zo vindt een groot deel dat het een probleem is als jongeren alcohol drinken en dat de aandacht in de media voor overmatig alcoholgebruik van jongeren niet overdreven is. Hieruit kan opgemaakt worden dat Delftse ouders open staan voor alcoholpreventie. Dit is ook te zien aan de vele ouders die het een goede zaak vinden dat de gemeente zich met het alcoholgebruik van jongeren bezighoudt. Blijkbaar stellen ze ondersteuning in de opvoeding op prijs, een kleine groep (5%) vindt het geen goede zaak als de gemeente er zich mee bemoeit. Bij de afzonderlijke opmerkingen in de enquête was één van de respondenten van mening dat de verantwoordelijkheid bij de ouders ligt en dat dit dus niet door de gemeente hoeft te worden opgelost. Daarentegen geeft een andere respondent aan dat tot op zekere hoogte een ouder invloed kan uitoefenen op het alcoholgebruik van zijn of haar kind. Vanaf 16 jaar wordt dit moeilijker gezien de kinderen dan vaker van huis zijn en je er dan minder zicht op hebt. Deze respondent is daarom voorstander van alcohol voorlichting en campagnes buiten de thuissituatie. Zo kan er verschillend gedacht worden over de rol van de gemeente, maar uit dit onderzoek is wel op te maken dat de gemeente zeker een rol mag spelen met betrekking tot dit onderwerp

Wat betreft de vergelijking met andere regio's moet opgemerkt worden dat niet alle vragen in het Delftse onderzoek op dezelfde wijze in De Achterhoek zijn gesteld. Daarom blijft een aantal cellen in onderstaande tabel leeg. Opvallend is dat waar exact dezelfde vragen zijn gesteld zij vrijwel dezelfde scores vertonen als bij de onderzochte populatie in De Achterhoek. De enige serieuze afwijking in negatieve zin betreft het antwoord op de vraag, of ouders het vreemd zouden vinden een 12-jarige aan te treffen met een mixdrankje:

Tabel 2: Sociale norm (maximale score: 5)

	Delft 2010	De Achterhoek 2010
12-jarige met mixdrankje raar	4.43	4.94
Goede zaak als gemeente zich bemoeit met alcoholgebruik jongeren	4.13	4.63
Belangrijk alcoholgebruik van kinderen te monitoren	4.42	4.77
Het is prima dat kinderen van 15 tijdens het uitgaan 5 glazen op een avond drinken	4.51	
Het is zeker te vaak als kinderen van 14 meer dan 1 keer per maand drinken	4.18	

2.4 Kennis negatieve gevolgen van alcohol

Om de kennis van de respondenten met betrekking tot de negatieve gevolgen van alcoholgebruik op kinderen te meten is allereerst een aantal algemene vragen gesteld. Andermaal is ernaar gekeken hoe de resultaten zich verhouden tot die bij de populatie in De Achterhoek. In tabel 3 staan de scores op de gesloten vragen:

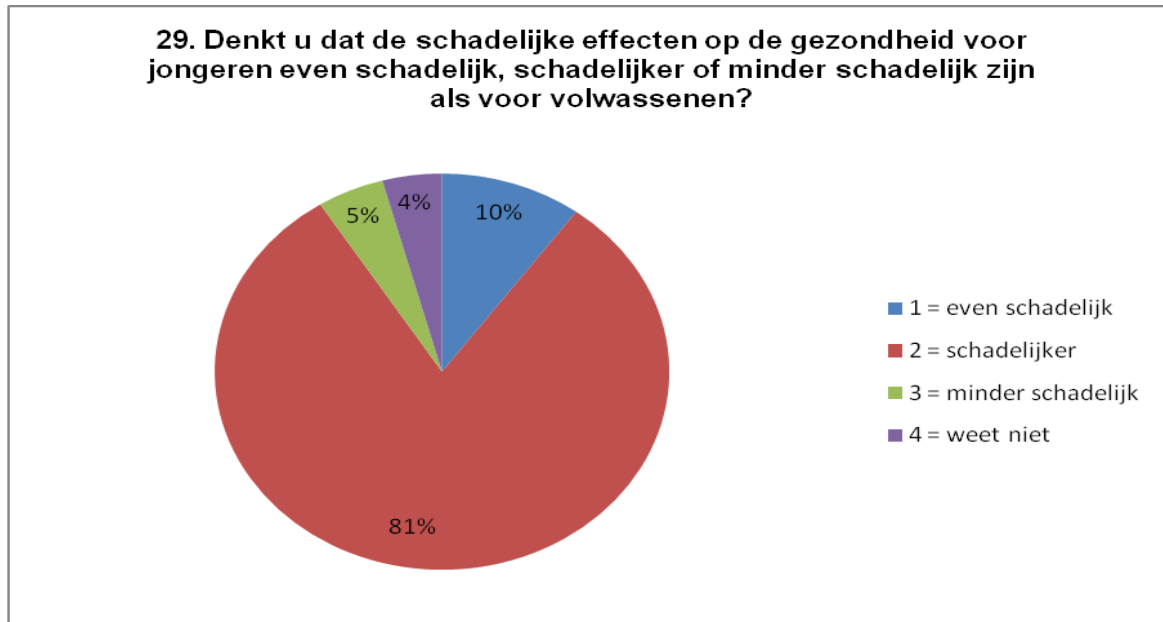
Tabel 3: Kennis negatieve gevolgen (maximale score: 5; hoe hoger de score, hoe beter de kennis)

	Delft 2010	De Achterhoek 2010
De gevolgen van overmatig alcoholgebruik door jongeren zijn zo ernstig dat er iets aan gedaan moet worden	4.23	4.63
Denkt u dat de schadelijke effecten op de gezondheid voor jongeren even schadelijk, schadelijker of minder schadelijk zijn dan voor volwassenen	4.69	4.84
Pas als jongeren zoveel alcohol drinken dat ze er aangeschoten of dronken van worden is het schadelijk voor hen	4.00	3.87

Meer specifiek is gevraagd naar de aard van de schadelijke gevolgen die alcoholgebruik kan hebben voor opgroeiende kinderen volgens de ouders.

Uit de resultaten blijkt dat ouders de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik over het algemeen nog steeds onderschatten. Zoals hierboven al in de tabel is aangegeven vinden niet alle ouders de gevolgen voor kinderen schadelijker dan voor volwassenen (hetgeen op basis van literatuur het geval is). Concreet is zeker één op de vijf ouders (21%), niet op de hoogte van het feit dat alcoholgebruik op jonge leeftijd veel schadelijker is dan voor volwassenen:

Figuur 3: Denkt u dat de schadelijke effecten op de gezondheid voor jongeren even schadelijk, schadelijker of minder schadelijk zijn als voor volwassenen?

Dit uit zich ook in de beantwoording van de vragen naar mogelijke afzonderlijke problemen van alcoholgebruik bij jongeren. Van de ouders ziet 40% gezondheidsproblemen op latere leeftijd en 42% (meer specifiek) verslaving op latere leeftijd niet als een mogelijk schadelijk gevolg van alcoholgebruik. Uit de literatuur blijkt dat hoe jonger kinderen met het alcoholgebruik starten, hoe groter de kans is op een verslaving op latere leeftijd.

Ook worden schadelijke gevolgen als onveilige seks hebben en schoolverzuim door meer dan de helft van de ouders niet als een gevolg benoemd.

In hoeverre denken de Delftse ouders dat overmatig alcoholgebruik door jongeren bepaalde probleem tot gevolg heeft? Aan de respondenten werd een reeks van mogelijk schadelijke gevolgen voorgelegd.

Ook hier blijkt opnieuw dat ouders de schadelijke gevolgen onderschatten. Met name zijn het de gevolgen als onveilige seks, schoolverzuim, een verhoogd cholesterolgehalte en verslaving op latere leeftijd die minder als zodanig worden herkend.

De zogenaamde 'optimistische kijk' die sommige Delftse ouders hebben blijkt ook uit de analyse van de reeks met genoemde schadelijke effecten als gevolg van overmatig alcoholgebruik. Maar weinig ouders gaven aan te denken dat overmatig alcoholgebruik de betreffende schadelijke effecten 'vaak' of 'regelmatig' als gevolg hebben. Hieruit zou het volgende kunnen worden geconcludeerd: bij een deel van de ouders worden niet alleen de schadelijke effecten van alcoholgebruik op jonge leeftijd onderschat, de schadelijke effecten bij overmatig alcoholgebruik op jonge leeftijd worden eveneens onderschat. Hoewel er in de afgelopen jaren op landelijk niveau veel aandacht in de media is besteed aan het verstrekken van informatie met betrekking tot dit onderwerp,

lijkt deze boodschap nog niet bij alle ouders te zijn aangekomen. Uit de literatuur blijkt hoe belangrijk het is om alcoholische schade bij opgroeiende kinderen te voorkomen. In zijn algemeenheid kan overigens wel gesteld worden, dat relatief veel ouders in Delft al weten dat (overmatig) alcoholgebruik hersenschade (bij meer dan 90% is dit het geval) en verminderde leerprestaties (bij meer dan 80%) tot gevolg kan hebben. Ook de relatie tussen overmatig alcoholgebruik en agressie wordt onderkend (bij 77%).

Hoewel we voorzichtig moeten zijn met het trekken van vergelijkingen met andere onderzoeken, omdat er verschil in vraagstelling bestaat is het opvallend, dat bij het eerste onderzoek in De Achterhoek van 4 jaar geleden, toen daar de publiekscampagne in dezelfde fase verkeerde als de aanpak in Delft nog maar 51% van de respondenten spontaan 'hersenschade' benoemde als gevolg. Het lijkt erop dat de kennis onder ouders in Delft wat dit betreft nu al hoger is en op hetzelfde niveau ligt als de huidige situatie elders. Dit is waarschijnlijk ook het gevolg van de landelijke aandacht, met name in de campagne "Voorkom schade bij uw opgroeiende kind" van het Trimbos-instituut. Hierbinnen wordt veel nadruk gelegd op het thema hersenschade.

2.5 Kennis alcohol in de opvoeding

Belangrijk is het, dat ouders de juiste kennis hebben om het alcoholgebruik van hun kinderen in positieve zin te kunnen beïnvloeden.

Positief is dat de meeste ouders het belangrijk te vinden om tijdig al over de gevolgen van alcoholgebruik te praten. Slechts een kleine groep (15%) geeft aan dat er gepraat moet worden als kinderen beginnen met alcohol te drinken en zelfs niemand dat er pas bij uit de hand lopen gepraat moet worden. Uit literatuur blijkt dat het goed is om al te praten over de gevolgen van alcoholgebruik voordat jongeren beginnen met drinken. Als kanttekening moet worden geplaatst dat er niet gevraagd wordt, wie er met de kinderen over moet praten. We kunnen uit de antwoorden op deze vraag niet opmaken of ouders al tijdig praten met de kinderen. Het kan zijn dat zij dit verwachten van bijvoorbeeld school of de gemeente. Het is wel goed om te weten dat de meeste ouders het belangrijk vinden dat het onderwerp al op jonge leeftijd ter sprake komt.

Geloof in eigen effectiviteit is een van de essentiële voorwaarden om daadwerkelijk succes te kunnen boeken.

Een groot deel van de Delftse ouders denkt te kunnen voorkomen dat je kind veel alcohol gaat drinken. Het kan als positief worden gezien dat ouders wel het idee hebben dat ze invloed hebben op de kinderen. Toch denkt nog 21% dat je niet kunt voorkomen dat je kind veel alcohol gaat drinken. Er valt ook zeker niet in alle gevallen te voorkomen dat een kind gaat drinken, maar uit onderzoek blijkt dat een ouder door middel van vooral regels en afspraken invloed heeft op het drinkgedrag van het kind.

Het valt op dat 43% van de respondenten wel denkt nog iets te kunnen veranderen als het kind eenmaal veel alcohol drinkt. Een even groot aantal (45%) denkt echter dat het dan moeilijk is om er nog iets aan te veranderen. Hieruit kan opgemaakt worden dat veel ouders nog het idee hebben dat ze minder invloed hebben op de kinderen dan dat ze denken.

Wat betreft alcohol specifieke opvoeding blijkt uit onderstaande tabel, dat op 2 van de 6 vragen de Delftse populatie hetzelfde antwoordt als die in de Achterhoek en op één vraag (op welke leeftijd te beginnen met het bespreekbaar maken) bijna even hoog. Bij de overige 3 vragen wordt echter significant lager gescoord:

Tabel 4: Kennis alcohol in de opvoeding (maximale score: 5; hoe hoger de score, hoe beter de kennis)

	Delft 2010	De Achterhoek 2010
Ik geloof dat je als ouder kunt voorkomen dat je kind veel alcohol gaat drinken	3.51	3.53
Als je kind eenmaal veel alcohol drinkt is het als ouder erg moeilijk daar nog iets aan te doen	2.98	2.95
Als ouders matig drinken, zullen kinderen ook matig drinken	2.90	3.45
Ouders kunnen het drinkgedrag van hun kinderen binnen de perken houden door duidelijke afspraken over alcoholgebruik te maken	3.79	4.36
Door open met kinderen over alcoholgebruik en de gevolgen te praten, zullen zij verstandiger met alcohol omgaan	4.09	4.48
Wat vindt u een geschikte leeftijd om voor het eerst met kinderen over alcoholgebruik en de gevolgen ervan te praten?	4.70	4.82

Op het terrein van eigen effectiviteit valt er in Delft dus nog wat te winnen.

2.6 Kennis ouders over alcoholgebruik van de kinderen

Wat betreft de kennis die ouders hebben over het alcoholgebruik van hun kinderen is gevraagd of zij weten op hoeveel dagen hun kind de afgelopen 4 weken heeft gedronken. In deze periode hebben 70 kinderen (35%) volgens de ouders gedronken. Slechts 2 kinderen (2%) van onder de 16 jaar hebben gedronken, bij de jongeren van 16 jaar en ouder was dit 83%.

Volgens de jongeren jonger dan 16 jaar zelf, zo blijkt uit de Gezondheidsmonitor van de GGD¹⁴ dronk in 2010 19% in de laatste 4 weken (en drinkt 29% wel eens). Er is dus een aanzienlijke discrepantie tussen ouders en jongeren in opgave van het alcoholgebruik, hetgeen zou kunnen betekenen dat ouders het gebruik onderschatten. Volgens dezelfde monitor geeft van de drinkende jongeren onder de 16 jaar 22% aan, dat hun ouders het inderdaad niet weten.

Wat betreft het aantal glazen per gelegenheid gaat het in de leeftijdsgroep van 12 tot 15 jaar in ons onderzoek om gemiddeld 2 glazen (max. 3). Wat dit gegeven betreft is het verschil met de Gezondheidsmonitor 2010 pregnanter: daar dronk in de leeftijdsklasse

¹⁴ GGD Zuid-Holland West (2010). Onderzoek jongeren 12 t/m 18 jaar. Cijfers over alcoholgebruik voor de gemeente Delft. Delft, GGD Zuid-Holland West, concept.

tot en met 15 jaar 8% in de afgelopen 4 weken bij minimaal één keer al 5 of meer glazen. Dit leidde bij 6% van deze jongeren tot dronkenschap of aangeschoten zijn. In de Gezondheidsmonitor is niet gevraagd naar aantal glazen gemiddeld of maximaal per gelegenheid, de resultaten zijn dus niet te vergelijken. Maar duidelijk is wel dat jongeren meer en vaker drinken dan hun ouders weten of vermoeden.

Van de ouders denkt 92% dat zij (redelijk) veel zicht hebben op het alcoholgebruik van hun kind. Het betreft hier ouders van alle leeftijdsklassen. Er is enig verschil tussen ouders van kinderen ouder dan 16 jaar en van kinderen beneden de 16 jaar. Van kinderen boven de 16 jaar vindt 32% dat men hier veel zicht op heeft tegen 63% van ouders van jongere kinderen.

Daarbij maakt 86% zich geen zorgen over het alcoholgebruik van hun kind. Deze gegevens kunnen aangeven dat ouders verwachten dat hun kind(eren) zich netjes gedragen ten opzichte van alcohol. Uit een nadere analyse blijkt, dat ouders van wie het oudste kind jonger dan 16 jaar is, zich relatief minder zorgen maken (95%) dan ouders van kinderen van 16 jaar en ouder (77%). Uit het GGD-onderzoek is gebleken dat meer jongeren al op jonge leeftijd beginnen met alcohol te drinken dan ouders denken. Dat veel ouders zich geen zorgen maken kan dus ook betekenen dat ze geen goed zicht hebben op het gebruik van hun kind.

2.7 Gedrag ouders in de opvoeding

Omdat het waarschijnlijk nogal verschil zal uitmaken hoe ouders handelen in de opvoeding ten aanzien van hun kinderen naargelang de leeftijd hebben wij onderstaand een splitsing gemaakt in opvoedingsstijl bij kinderen jonger dan 16 jaar en kinderen vanaf die leeftijd. Het gaat bij een aantal vragen alleen om kinderen die drinken.

Tabel 6: Gedrag in de opvoeding voor kinderen onder de 16 jaar (maximale score varieert; hoe hoger de score, hoe beter het gedrag)

< 16 jaar	Delft 2010	De Achterhoek 2010
<i>Gedrag ouder [1(stimuleren) tot 3 of 4 (remt) alcoholgebruik kind]</i>		
Keurt u het goed als uw kind alcohol drinkt? [1-4]	3.95	3.82
Heeft u er problemen mee als uw kind voor het uitgaan thuis alvast alcohol drinkt [1-3]	3.00	2.86
Koopt u weleens alcohol speciaal voor uw kind [1-5]	4.86	
Als u bij uw kind bent drink u dan meer, minder of evenveel alcohol als wanneer hij/zij er niet bij is? [1-3]	2.24	2.19
Denkt u dat u zicht heeft op het alcoholgebruik van uw kind [1-4]	3.59	

Tabel 7: Gedrag in de opvoeding voor kinderen boven de 16 jaar (maximale score: 5; hoe hoger de score, hoe beter het gedrag)

> 16 jaar	Delft 2010	De Achterhoek 2010
<i>Gedrag ouder [1(stimuleren) tot 3 of 4 (remt) alcoholgebruik kind]</i>		
Keurt u het goed als uw kind alcohol drinkt? [1-4]	2.56	2.46
Heeft u er problemen mee als uw kind voor het uitgaan thuis alvast alcohol drinkt [1-3]	2.60	2.06
Koopt u weleens alcohol speciaal voor uw kind [1-5]	4.61	
Als u bij uw kind bent drink u dan meer, minder of evenveel alcohol als wanneer hij/zij er niet bij is? [1-3]	2.17	2.08
Denkt u dat u zicht heeft op het alcoholgebruik van uw kind [1-4]	3.16	

De meeste respondenten in Delft hanteren de (aanbevolen) ondergrens van 16 jaar wanneer het op het alcoholgebruik van hun oudste inwonende kind in de leeftijd van tien tot achttien jaar aankomt. Van de jongeren onder de 16 jaar vindt slechts 4% van de ouders het goed dat zij (bij uitzondering of alleen in het weekend) drinken.

Volgens de Gezondheidsmonitor zegt 27% van de alcoholdrinkende kinderen, jonger dan 16 jaar dat hun ouders het goed vinden dat zij dit doen, 11% zegt er niets van en 1% wil dat ze minder gaan drinken. Bijna 40% keurt het dus niet af.

Duidelijk is in ons onderzoek te zien, dat het tolerantieniveau bij de ouders stijgt met het stijgen van de leeftijd van het kind. Dit komt overeen met de resultaten van de Gezondheidsmonitor van de GGD, waaruit blijkt dat volgens de drinkende jongeren van 16 jaar en ouder 80% het niet afkeurt.

Wat betreft de vergelijking met de resultaten van het onderzoek in de Achterhoek dient opgemerkt te worden dat de populaties niet op alle items te vergelijken zijn, omdat antwoordcategorieën soms konden afwijken. Opvallend is, dat de opvoedingsstijl bij de Delftse populatie op alle te vergelijken items positiever is.

Ook op andere items scoort de Delftse populatie positief. Wat betreft communicatie geeft 94% van de respondenten aan wel eens een gesprek met het kind over dit onderwerp te hebben gehad, 60% deed dit in de maand voorafgaand aan de enquête.

Zoals ook in de literatuur naar voren komt, wordt er met jongens meer gecommuniceerd dan met meisjes (61% versus 52% de afgelopen maand). Een oorzaak hiervoor kan gelegen zijn in bijvoorbeeld de verwachtingen van ouders dat jongens meer alcohol zullen drinken dan meisjes. Er is overigens geen verschil in de frequentie van communicatie in relatie tot de leeftijd van de kinderen: zowel met kinderen onder de 16 jaar als daarboven wordt evenveel gecommuniceerd.

Opgemerkt dient te worden dat er binnen dit onderzoek geen aandacht besteed is aan de kwaliteit van de communicatie. Deze is van groter belang dan de hoeveelheid aan communicatie over alcohol en het gebruik daarvan. De effecten van het al dan wel of niet gesproken te hebben met het kind zijn dus niet duidelijk.

Wel menen de meeste respondenten (83%) dat door open met kinderen over alcoholgebruik en de gevolgen daarvan te praten, zij verstandiger met alcohol om zullen gaan. Of er ook daadwerkelijk openlijk gecommuniceerd wordt over alcoholgebruik en of de gevolgen ervan ook worden besproken, is de vraag.

De resultaten laten zien dat bijna een derde (31%) van de respondenten geen duidelijke afspraken heeft met het kind over zijn/haar alcoholgebruik. Dit is relatief hoog gezien de doelgroep (kinderen van tien tot achttien jaar) waar dit onderzoek betrekking op heeft en de preventieve functie die het stellen van regels op vroege leeftijd heeft. Bij 10-jarigen maakt een minderheid van de ouders afspraken (27%), naarmate de leeftijd stijgt neemt ook de neiging afspraken te maken toe (11 en 12 jaar 60%, 13 en 14 jaar 78%, 15 en 16 jaar 81%, daarna zakt het weer naar 73%). Het lijkt erop, dat naarmate (mogelijk) alcoholgebruik meer in beeld komt, actueel wordt, men het meer nodig vindt om afspraken te maken.

Met heel jonge kinderen worden dus relatief weinig afspraken gemaakt. Een verklaring hiervoor is, dat ouders die kinderen wellicht nog te jong vinden om deze afspraken te maken. Met name bij 10-jarige kinderen worden deze ook vrijwel niet gemaakt. Dit gegeven is van belang, want uit de opvoedingsliteratuur blijkt, dat ouders tijdig moeten beginnen met het stellen van regels en maken van afspraken. Gezien het feit dat nog steeds te veel kinderen beginnen op 12-jarige leeftijd dient men dus voor deze leeftijd hiermee te beginnen.

Een opmerking die tevens van belang is binnen deze context, is dat iets meer dan een kwart (27%) van de respondenten het niet (volledig) eens was of neutraal antwoordde op de stelling dat ouders het drinkgedrag kunnen beperken door duidelijke afspraken met het kind te maken. Dit zou tevens een verklaring kunnen zijn voor het niet hebben van afspraken; de respondenten kunnen van mening zijn dat het hebben van regels niet garandeert dat het drinkgedrag van het kind binnen de perken blijft. Een andere verklaring kan zijn dat ouders menen weinig controle te hebben op het kind, wanneer deze buitenshuis is.

Slechts 3% van de respondenten die het goedkeuren dat zijn/haar kind drinkt, geeft aan er geen problemen mee te hebben als het kind voor het uitgaan thuis alcohol drinkt. 67% van de respondenten die het goedkeuren als het kind drinkt, staat dit niet toe en 30% laat het toe, zolang het bij 1 of 2 drankjes blijft, blijkt uit de enquête. Men kan zich in dit verband uiteraard wel afvragen of het aantal consumpties dat het kind thuis drinkt voor het uitgaan ook blijft bij één of twee, in welke mate ouders hier toezicht op hebben en wat het kind nog meer nuttigt op een avond.

Van de respondenten die het goedkeuren dat het kind alcohol drinkt, keurt slechts 5% het niet goed als het kind thuis drinkt. Meer dan de helft van de respondenten (84%) keurt het weleens goed dat het kind thuis alcohol drinkt en 11% keurt dit regelmatig tot vaak goed. Hier kan uit opgemaakt worden dat er een mogelijk verband is tussen het goedkeuren van alcoholgebruik door de respondenten en het toestaan van alcoholgebruik thuis. Dat is niet vreemd, aangezien uit onderzoek bekend is dat de meeste kinderen het eerste glas alcohol in de huiselijke kring ontvangen¹⁵.

De respondenten lijken weinig op de hoogte te zijn van het effect van het hebben van een voorbeeldfunctie ten aanzien van het kind of wensen hier geen aandacht aan te schenken. Van de respondenten die aangaven alcohol te drinken gaf 77% aan evenveel alcohol te drinken in het bijzijn van het kind.

---

¹⁵ Zie noot 4

Dit komt ook naar voren bij de stelling ‘als ouders matig drinken, zullen kinderen ook matig drinken’, waarbij de meeste respondenten antwoordden met ‘neutraal’. Van de respondenten die wel een waardeoordeel gaven, was 55% het niet of helemaal niet eens met deze stelling. De respondenten zijn dus niet geheel overtuigd van hun voorbeeldfunctie en de effecten die het op kinderen kan hebben om als ouder matig te drinken.

2.8 De resultaten nader bekeken

In de voorgaande paragraaf is wat betreft de opvoedingsstijl al een onderscheid gemaakt tussen ouders van kinderen jonger dan 16 jaar en de oudere kinderen. We hebben gekeken, of dit gegeven op nog meer variabelen van invloed is. Daarnaast hebben we gekeken naar het opleidingsniveau van de ouders en naar de relatie tussen drinkgedrag van de ouders en een aantal variabelen.

Leeftijd van de kinderen

Vanzelfsprekend stijgt het aandeel van de ouders die alcoholgebruik van hun kroost goedkeuren met de leeftijd van de kinderen: slechts 4% van de kinderen onder 16 jaar keurt dit goed, bij 16-jarige kinderen stijgt dit naar 77%, bij 17- en 18-jarige kinderen is dit resp. 80% en 85%. De percentages voor het toestaan van alcoholgebruik in de thuissituatie zijn van hetzelfde niveau. Opvallend is het relatief hoge percentage bij 16-jarige kinderen: het lijkt erop dat de boodschap ‘Geen 16, geen druppel’ sterker is dan de boodschap dat de extra schadelijke effecten zich kunnen blijven voordoen tot de leeftijd waarop de hersenen uitontwikkeld zijn, nl. het 24^e levensjaar.

Opleidingsniveau

Er is niet veel verschil te constateren in het tolerantieniveau van ouders ten aanzien van alcoholgebruik van hun kinderen naar opleidingsniveau van de ouders bekeken:

Tabel 9: Goedkeuring ten aanzien van alcoholgebruik naar opleidingsniveau ouder

Laag opleidingsniveau	70%
Gemiddeld opleidingsniveau	68%
Hoog opleidingsniveau	62%

De resultaten zijn vergelijkbaar met wat we hebben aangetroffen in een onderzoek in de gemeente Hardenberg: ook daar waren lager opgeleide ouders iets toleranter. Wat wel opvalt, is dat naarmate het opleidingsniveau stijgt, het geloof in eigen effectiviteit bij ouders ook toeneemt:

Tabel 10: Geloof in het kunnen voorkomen van alcoholgebruik naar opleidingsniveau ouder

Laag opleidingsniveau	3.33
Gemiddeld opleidingsniveau	3.55
Hoog opleidingsniveau	3.68

Drinkgedrag

Er is bekeken of ouders die relatief hoger scoren op een bij hen afgenomen alcoholtest afwijken van de andere ouders. De verschillen zijn niet spectaculair op twee aspecten na:

1. Zij vinden het in iets mindere mate een goede zaak dat de gemeente zich bezighoudt met het onderwerp (67% vs. 86%)
2. Zij hebben wat betreft de opvoeding minder fiducia in de eigen effectiviteit ten aanzien van het alcoholgebruik van de kinderen: zij denken minder dat een open gesprek helpt (gemiddelde score 3.76 vs. 4.13), en hebben er ook minder geloof in dat ze alcoholgebruik bij kinderen kunnen voorkomen: 24% vs. 64%).

2.9 Conclusies

In dit hoofdstuk zijn de voornaamste resultaten van het ouderonderzoek in Delft gepresenteerd.

Allereerst blijkt, dat ouders nog weinig notie hebben van het project 'Lekker Helder, 0% Alcohol'. Dat is ook niet verwonderlijk, want na een intensieve start in 2007/2008 is in het project even een pas op de plaats gemaakt.

Ouders zijn daarentegen wel ontvankelijk voor een intensivering op het thema. Ze vinden het alcoholgebruik onder jongeren, ook in Delft, zeker niet normaal en vinden ook de aandacht in de media over dit onderwerp zeker niet overdreven. Ouders zien wat dit betreft ook een duidelijke rol voor de gemeente weggelegd.

Qua kennis weten de meeste ouders wel dat het gebruik van alcohol door jongeren schadelijke effecten kan hebben op hun ontwikkeling en leerprestaties, met name vanwege de negatieve invloed op de hersenen. Meer specifiek zijn ouders zich echter minder bewust van risico's op schoolverzuim/-uitval, onveilige seks en verslaving op latere leeftijd.

Over hun mogelijke eigen invloed op het drinkgedrag van de kinderen in de opvoeding zijn de ouders redelijk positief gestemd. Toch valt er wat dit betreft nog winst te boeken als de resultaten worden vergeleken met een project in De Achterhoek, dat al enige jaren loopt. Qua opvoedingsstijl daarentegen scoren de ouders in Delft in vergelijking met deze regio weer positiever.

Geconstateerd wordt dat er relatief nog veel ouders laat beginnen met het bespreekbaar maken van het onderwerp bij hun kinderen. Hoewel niemand van de ouders aangeeft hiermee te wachten totdat het gebruik uit de hand loopt valt ook hier nog winst te behalen.

Een en ander kan te maken hebben met het hebben van onvoldoende zicht op het alcoholgebruik van het eigen kind. De gerapporteerde gegevens verschillen wat dit betreft nog te veel met de door jongeren zelfgerapporteerde gegevens over alcoholgebruik, zoals dit blijkt uit de Gezondheidsmonitor van de GGD uit 2010.

Ouders hebben over het algemeen er weinig problemen mee als kinderen thuis drinken, althans als ze eenmaal van hen mogen drinken. Wel heeft men bezwaren tegen het fenomeen 'indrinken': van het gebruik van één of 2 glazen maakt men wat dit betreft meestal geen probleem. De vraag is echter of men voldoende zicht hierop heeft.

Dat ouders invloed kunnen uitoefenen op het drinken van hun kinderen als ze zelf matiger hiermee omspringen in hun bijzijn wordt nauwelijks onderkend.

In het onderzoek is tenslotte nog gekeken naar differentiële effecten. Als kinderen jonger zijn is men duidelijk minder tolerant.

3. Aanbevelingen

Hieronder volgt een aantal aanbevelingen voor de gemeente Delft op basis van de in het voorgaande hoofdstuk getrokken conclusies. Ze worden hier beknopt weergegeven en kunnen desgewenst mondeling worden toegelicht.

Aanbevelingen op het gebied van kennis

Uit de conclusie blijkt dat een investering in de uitbreiding van de kennis van Delftse ouders gewenst is vanuit het preventieve oogpunt. Alcoholschade bij opgroeiende kinderen binnen deze gemeente kan onder andere worden beperkt door het geven van (meer) voorlichting aan de ouders. Uit de analyse blijkt dat voorlichting met name gericht dient te zijn op de volgende aspecten:

- Ouders inzicht geven in de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik bij opgroeiende kinderen.
- Ouders het belang in laten zien van de leeftijdsgrens van 16 jaar voor zwakalcoholische dranken en 18 jaar voor sterkalcoholische dranken.
- Ouders bewust maken van het belang om het startmoment van het alcoholgebruik zo lang mogelijk uit te stellen.
- Ouders doen inzien, dat zijzelf een belangrijke rol kunnen vervullen in het voorkomen van (overmatig) alcoholgebruik bij hun kinderen door het niet te verstrekken, strengere regels te stellen en het gedrag van kinderen beter te monitoren

Regionale campagnes

- De regionale campagne 'Lekker Helder, 0% Alcohol' meer bekendheid geven, zodat;
  - De preventieboodschap 'voorkom alcoholschade bij uw opgroeiende kind' meer ouders zal bereiken
  - Het kennisrepertoire van de ouders zich hierdoor kan uitbreiden
  - Ouders zich mogelijk meer betrokken gaan voelen bij het onderwerp 'alcohol en opvoeding' en er zo meer draagvlak voor de campagne gecreëerd kan worden

Aanbevelingen opvoedingsvoorlichting, als onderdeel van het preventieaanbod:

- Uit de ontvangen enquêtes komt naar voren dat ouders zich onvoldoende bewust zijn van het feit dat zij een voorbeeldfunctie hebben ten opzichte van hun (minderjarige) kinderen. Daarom is het goed ouders hiervan (meer) bewust te maken, middels voorlichting.
- Tevens is gebleken dat een aanzienlijk aantal ouders geen duidelijke regels stelt wanneer het gaat om (het gebruik van) alcohol. Ouders ondersteunen bij het stellen van regels en afspraken ten aanzien van alcoholgebruik kan dit verhelpen.
- Gebleken is dat de kwaliteit van de communicatie een belangrijke rol speelt in de preventie van alcoholgebruik. Het is goed om ouders tips aan te reiken over hoe te communiceren met hun kind over alcoholgebruik en de gevolgen ervan.

Aanbevelingen ter verbetering ten aanzien van dit onderzoek:

- o Een aanzienlijk aantal respondenten heeft opmerkingen gegeven wat betreft de opbouw en lay-out van de enquête. Er wordt dan ook aanbevolen deze aan te passen, door de lay-out en de spelling te corrigeren.
- o De schriftelijke enquête geeft weinig tot geen inzicht in de achtergrond van bepaalde antwoorden. Wanneer men beter wil inschatten hoe ouders tot bepaalde standpunten komen, wordt aanbevolen de vraagstelling anders te formuleren en dieper op bepaalde onderwerpen in te gaan.
- o Om een concreter beeld te kunnen vormen van de huidige situatie in Delft, wordt geadviseerd om voortaan een telefonische enquête of face to face enquêtes af te nemen. Op deze manier kunnen onduidelijkheden worden voorkomen, doordat de onderzoeker de vraagstelling kan uitleggen/verantwoorden. Tevens geeft dit een duidelijker beeld van de manier waarop de standpunten van ouders tot stand komen. En tenslotte zal dit voor een hogere zorgen, waarmee de kans op een getrouwe afspiegeling van de totale populatie toeneemt.

Aanbevelingen voor nader onderzoek:

- o Advies om te onderzoeken wat mogelijke oorzaken zijn, dat ouders geen duidelijke afspraken en regels hanteren bij hun kind(eren).
- o Onderzoeken waar de behoefte ligt op het gebied van voorlichting vanuit de ouders zelf. Op deze manier zullen ouders meer gaan nadenken over het onderwerp, en zullen zij zich hier wellicht meer betrokken bij gaan voelen. Dit kan ook een positieve bijdrage leveren aan het creëren van een groter draagvlak van de regionale campagnes.
- o Totale beeldvorming aanvullen; uit de enquête blijkt dat het merendeel van de respondenten minimaal HBO als hoogst voltooide opleiding heeft. Raadzaam is daarom ook om ouders te bereiken met lagere opleidingsniveau, zodat er een duidelijker beeld kan worden gevormd met betrekking tot de inwoners van de gemeente Delft.

Bijlagen

---

1. Inleidende brieven op de enquête
2. Onderzoekresultaten
3. Opmerkingen van de respondenten

Inleidende brieven op de enquête

Retouradres : Programma Wonen Zorg Welzijn, Postbus 111, 2600 AC Delft

Datum
28-09-2010
Ons kenmerk

Onderwerp
Alcoholgebruik bij kinderen

Uw brief van

Uw kenmerk

Bijlage

Beste ouder(s),

Zoals u misschien de laatste tijd vaker in de media hebt kunnen zien of lezen zijn jongeren in Nederland er vroeg bij wat betreft het drinken van alcohol. Ook de gemeente Delft maakt zich hier zorgen over en wil hieraan meer aandacht gaan schenken. Wij zijn dan ook benieuwd naar de mening van ouders over alcoholgebruik in het algemeen en in het bijzonder over het eventuele drankgebruik van hun kinderen.

Daarom heeft de gemeente de opdracht gegeven aan de hogeschool Windesheim te onderzoeken hoe het gesteld is met de opvattingen hierover van ouders van kinderen in de leeftijd van 10 tot 18 jaar.

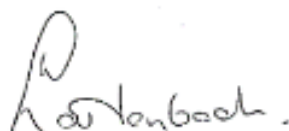
In de komende periode kunt u in de avonden gebeld worden door een student van de hogeschool, die u een aantal vragen wil stellen over het alcoholgebruik bij kinderen en uw mening hierover. Uiteraard bent u niet verplicht om hieraan mee te doen, maar wij hopen natuurlijk dat zoveel mogelijk ouders meedoen. Met de resultaten verkrijgen wij veel kennis om de komende jaren een aantal activiteiten te kunnen doen, zoals voorlichting in het onderwijs. Mogen wij ook op uw hulp rekenen?

Het telefonisch interview zal ongeveer een kwartier in beslag nemen. Met de antwoorden op de vragen zal uiteraard vertrouwelijk worden omgegaan, de onderzoeksresultaten zullen niet terug te voeren zijn op afzonderlijke personen.

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van deze brief of over de enquête, dan kunt u zich wenden tot de heer Steven Poll, telefoonnummer 015-219 5338.

Wij rekenen op uw medewerking!

Hoogachtend,

M.S. Lautenbach
Manager Wonen, Zorg en Welzijn

Gemeente Delft

Programma Wonen Zorg Welzijn

Weslandseweg 40
2624 AD Delft
Bankrekening BNG 28.50.01.787,
t.n.v. gemeente Delft

Behandeld door
Morissette van Santen
Telefoon 015-2602332
Fax 015-2141724
mvsanten@delft.nl

Centrale nummers:
Telefoon 14015
Internet www.gemeentedelft.info

Retouradres : Programma Wonen Zorg Welzijn, Postbus 111, 2600 AC Delft

Aan geadresseerde

Datum
08-10-2010
Ons kenmerk

Uw brief van

Uw kenmerk

Bijlage
1

Beste Ouders,

Op 29 september 2010 hebben wij u een brief gestuurd met het verzoek om mee te werken aan een onderzoek naar de mening van ouders over alcoholgebruik van hun kinderen.

In de brief stond dat u gebeld zou worden door studenten van de hogeschool Windesheim die u een aantal vragen zouden stellen over het alcoholgebruik van uw kind(eren) en uw mening daarover.

Helaas is gebleken dat het toch niet mogelijk is om de enquête telefonisch te houden. Daarom hebben we besloten om het telefonische interview te vervangen door een schriftelijke vragenlijst. Ook deze schriftelijke enquête wordt in opdracht van de gemeente door studenten van de hogeschool Windesheim uitgevoerd. Met de resultaten van het onderzoek krijgen wij veel kennis om de komende jaren een aantal activiteiten te kunnen doen, zoals voorlichting in het onderwijs.

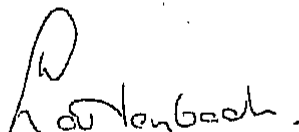
We hopen dat u nog steeds wilt meewerken aan het onderzoek. Dat kunt u doen door het invullen en terugsturen van bijgevoegde vragenlijst. Voor het terugsturen kunt u gebruik maken van bijgevoegde antwoordenvolp.

Met de antwoorden op de vragen zal uiteraard vertrouwelijk worden omgegaan, de onderzoeksresultaten zullen niet terug te voeren zijn op afzonderlijke personen.

Wij rekenen op uw medewerking!

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van deze brief of over de enquête, dan kunt u zich wenden tot de heer Steven Poll, telefoonnummer 015-219 5338.

Hoogachtend,

M.S. Lautenbach
Manager Wonen, Zorg en Welzijn

Vragenlijst Kinderen en Alcoholgebruik

Hogeschool Windesheim ,Zwolle

In opdracht van de gemeente Delft

Oktober 2010

Hartelijk dank voor uw medewerking aan dit onderzoek!

Hogeschool Windesheim te Zwolle doet in opdracht van de gemeente Delft een onderzoek naar de mening van ouders over alcoholgebruik van kinderen. Er is door de gemeente Delft uit het inwonerbestand een steekproef getrokken uit de inwoners van Delft die een kind hebben tussen de 10 en 18 jaar oud. Op deze manier zijn er dus willekeurig een paar honderd ouders geselecteerd, waaronder u.

Uit eerder onderzoek is gebleken dat ouders op verschillende manieren kinderen opvoeden als het om alcohol gaat. Sommige ouders verbieden hun kind het gebruik van alcohol, en andere ouders laten hun kind onder toezicht drinken.

Het gaat er bij dit onderzoek niet om wat goed of fout is. Het doel van dit onderzoek is dat we inzicht krijgen in de meningen van ouders over het alcoholgebruik van kinderen. Daarmee kan de gemeente Delft voorlichting over alcohol aan kinderen laten aansluiten bij de meningen van ouders.

We verzoeken u daarom alle vragen goed door te lezen en zo precies mogelijk te beantwoorden. Alleen dan zullen we tot betrouwbare onderzoeksresultaten komen.

Het invullen van de vragenlijst neemt ongeveer 10 minuten in beslag. De gegevens van dit onderzoek worden anoniem verwerkt. Er wordt in deze enquête daarom ook niet gevraagd worden naar uw naam, wel om onderzoeksredenen naar de cijfers van uw postcode.

Wij verzoeken u de ingevulde enquête in bijgevoegde antwoordenvolpette te doen en uiterlijk 24 oktober te verzenden.

Onderzoeksresultaten

1. Het is een probleem als jongeren alcohol drinken.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	4.4%	9
Niet mee eens	7.4%	15
Neutraal	10.8%	22
Mee eens	37.3%	76
Helemaal mee eens	40.2%	82
Totaal:	100.0%	204

2. Het alcoholgebruik van jongeren in Delft is normaal te noemen

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	6.7%	14
Niet mee eens	29.8%	62
Neutraal	6.3%	111
Mee eens	53.4%	13
Helemaal mee eens	1.0%	2
Niet ingevuld	2.9%	6
Totaal:	100.0%	208

3. De aandacht in de media voor overmatig alcoholgebruik van jongeren is overdreven.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	32.5%	67
Niet mee eens	51.9%	107
Neutraal	6.3%	13
Mee eens	6.3%	13
Helemaal mee eens	2.9%	6
Totaal:	100.0%	206

4. Ik zou raar opkijken als ik een jongen van 12 jaar oud een mixdrankje met alcohol zie drinken.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	1.4%	3
Niet mee eens	4.8%	10
Neutraal	1.4%	3
Mee eens	34.3%	71
Helemaal mee eens	58.0%	120
Totaal:	100.0%	207

5. Het is prima dat iemand van 15 jaar oud tijdens het uitgaan 5 glazen alcohol op een avond drinkt.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	62.5%	130
Niet mee eens	30.8%	64
Neutraal	3.4%	7
Mee eens	1.4%	3
Helemaal mee eens	1.9%	4
Totaal:	100.0%	208

6. Als een 14-jarige meer dan 1 keer per maand alcohol drinkt is dat zeker te vaak.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	3.8%	8
Niet mee eens	3.8%	8
Neutraal	8.2%	17
Mee eens	38.9%	81
Helemaal mee eens	45.2%	94
Totaal:	100.0%	208

7. Het is een goede zaak als de gemeente zich met het alcoholgebruik van jongeren bezighoudt.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	2.9%	6
Niet mee eens	2.4%	5
Neutraal	10.6%	22
Mee eens	46.6%	97
Helemaal mee eens	37.5%	78
Totaal:	100.0%	208

8. De gevolgen van overmatig alcoholgebruik door jongeren zijn zo ernstig dat er iets aan gedaan moet worden.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	2.4%	5
Niet mee eens	1.4%	3
Neutraal	9.1%	19
Mee eens	40.9%	85
Helemaal mee eens	46.2%	96
Totaal:	100.0%	208

9. Wat vindt u een normale leeftijd om te beginnen alcohol te drinken?

Leeftijd:	Percentage:	Aantal:
12	0.5%	1
14	0.5%	1
14.5	0.5%	1
15	2.4%	5
16	33.5%	69
16.5	1.0%	2
17	11.2%	23
17.5	1.5%	3
18	38.8%	80
20	3.9%	8
21	4.4%	9
22	0.5%	1
23	0.5%	1
25	1.0%	2
Totaal:	100.0%	206

10. Heeft u de laatste 2 maanden weleens nagedacht over alcoholgebruik van jongeren in Delft?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja, regelmatig/vaak	15,9%	33
Weleens	46,2%	96
Zelden	23,1%	48
Nooit	14,9%	31
Totaal:	100,0%	208

11. Heeft u de laatste 2 maanden weleens met anderen gepraat over alcoholgebruik van jongeren in Delft?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja, regelmatig/vaak	10,1%	21
Weleens	33,7%	70
Zelden	25,5%	53
Nooit	30,8%	64
Totaal:	100,0%	208

12. Voelt u zich betrokken, of heeft u iets met het onderwerp 'jongeren en alcoholgebruik'?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja, sterk	14.9%	31
Redelijk veel	30.3%	63
Een beetje	41.8%	87
Nee	13.0%	27
Totaal:	100.0%	208

13. Welke leeftijd heeft uw oudste inwonende kind in de leeftijd 10-18 jaar?

Leeftijd:	Percentage:	Aantal:
10	9,1%	19
11	7,7%	16
12	13,5%	28
13	10,6%	22
14	8,2%	17
15	10,1%	21
16	14,4%	30
17	11,5%	24
18	13,5%	28
19	1,0%	2
20	0,5%	1
Totaal:	100,0%	208

14. Is uw oudste kind een jongen of een meisje?

Geslacht:	Percentage:	Aantal:
Jongen	56,7%	118
Meisje	43,3%	90
Totaal:	100,0%	208

15. Keurt u het goed als uw oudste kind alcohol drinkt? (hiermee bedoelen we niet zomaar een slokje, maar minstens een heel glas)

Antwoordmogelijkheden	Percentage:	Aantal:
Ja, door de week en in het weekend	3,9%	8
Ja, maar alleen in het weekend	14,5%	30
Bij uitzondering	17,4%	36
Nee, dat keur ik niet goed	64,3%	133
Totaal:	100,0%	207

16. Heeft u er problemen mee als uw oudste kind voor het uitgaan thuis alvast alcohol drinkt?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Mijn kind gaat nooit uit/drinkt nooit	6,7%	14
Ja, dat sta ik niet toe	19,6%	41
Zolang het bij 1 of 2 drankjes blijft vind ik het niet erg	8,6%	18
Nee, daar heb ik geen problemen mee	1,0%	2
Niet van toepassing	64,1%	134
Totaal:	100,0%	209

17. Keurt u het goed als uw kind thuis alcohol drinkt?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja, regelmatig/vaak	3,8%	8
Weleens	20,2%	42
Zelden	9,6%	20
Nooit	1,9%	4
Niet van toepassing	64,4%	134
Totaal:	100,0%	208

18. Koopt u weleens alcohol special voor uw kind, bijvoorbeeld mixdrankjes?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Eens per maand	1,9%	4
Zeer zelden	10,0%	21
Nooit	25,4%	53
Niet van toepassing	62,7%	131
Totaal:	100,0%	209

19. Denkt u dat u zicht heeft op het alcoholgebruik van uw kind?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja, veel zicht	49,8%	104
Redelijk veel zicht	42,6%	89
Weinig zicht	6,7%	14
Geen zicht	1,0%	2
Totaal:	100,0%	209

20. Hoeveel dagen denkt u dat uw kind in afgelopen maand alcohol heeft gedronken?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
0	65,6%	137
1	7,2%	15
1,5	0,5%	1
2	5,7%	12
3	2,9%	6
4	6,7%	14
5	2,4%	5
6	1,4%	3
7	1,4%	3
8	1,0%	2
10	1,0%	2
12	1,0%	2
15	0,5%	1
Niet ingevuld	2,9%	6
Totaal:	100,0%	209

21. Hoeveel glazen alcohol denkt u dat uw kind toen gemiddeld per dag heeft gedronken?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
0	42,1%	45
1	11,2%	12
1,5	2,8%	3
2	29,0%	31
3	3,7%	4
4	5,6%	6
5	2,8%	3
6	1,9%	2
12	0,9%	1
Totaal:	100,0%	107

22. Maakt u zich zorgen over het alcoholgebruik van uw kind?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja, vaak	1.4%	3
Regelmatig	1.9%	4
Soms	10.6%	22
Nee	86.0%	178
Totaal:	100.0%	207

23. Wat vindt u een geschikt moment om voor het eerst met kinderen over alcoholgebruik en de gevolgen ervan te praten?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Tijdig, bv al op de basisschool.	84.9%	174
Als ze beginnen met alcohol drinken.	15.1%	31
Als hun alcohol gebruik uit de hand dreigt te lopen	0.0%	0
Totaal:	100.0%	205

24. Heeft u in de afgelopen maand open met uw kind over alcoholgebruik en de gevolgen ervan gepraat?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	60,7%	125
Nee	39,3%	81
Totaal:	100,0%	206

25. Heeft u eerder wel eens met uw kind over alcoholgebruik en de gevolgen ervan gepraat?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	93,7%	194
Nee, nog nooit	6,3%	13
Totaal:	100,0%	207

Welke schadelijke gevolgen kan alcoholgebruik volgens u voor uw opgroeiende kind hebben? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

26a. Gezondheidsproblemen op latere leeftijd.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	59,7%	123
Nee	40,3%	83
Totaal:	100,0%	206

26b. Alcoholverslaving op latere leeftijd.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	58,5%	121
Nee	41,5%	86
Totaal:	100,0%	207

26c. Verkeersongevallen.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	70,0%	145
Nee	30,0%	62
Totaal:	100,0%	207

26d. Misdragen/agressie

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	77,3%	160
Nee	22,7%	47
Totaal:	100,0%	207

26e. Onveilige seks.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	47,8%	99
Nee	52,2%	108
Totaal:	100,0%	207

26f. Schoolverzuim.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	49,3%	102
Nee	50,7%	105
Totaal:	100,0%	207

26g. Leerprestaties.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	80,2%	166
Nee	19,8%	41
Totaal:	100,0%	207

26h. Fitheid.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	64,3%	133
Nee	35,7%	74
Totaal:	100,0%	207

26i. Verstoring hersenontwikkeling/hersenschade.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	90,3%	187
Nee	9,7%	20
Totaal:	100,0%	207

26j. Anders, namelijk:

Effecten op de lever/familie

Geen normbesef

Geldproblemen, sociale problemen

Geldproblemen/verkeerde gewoonten

Onprettige gevoelens niet onder ogen zien, maar proberen weg te drinken.

Ontkennen van verantwoordelijkheid

Slechte kwaliteit eicellen/zaadcellen

Sociaal isolement

Sociaal isolement/echtscheiding
Verslaving op andere dingen, drugs bijv.

27. Heeft u duidelijke afspraken met uw kind over zijn/haar alcoholgebruik?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	67,0%	138
Nee	30,6%	63
Niet ingevuld	2,4%	5
Totaal:	100,0%	206

28. Als u bij uw kind bent, drinkt u dan meer, minder of evenveel alcohol als wanneer hij/ zij er niet bij is?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Meer	0,5%	1
Minder	17,2%	35
Evenveel	59,6%	121
Ik drink geen alcohol	22,7%	46
Totaal:	100,0%	203

29. Denkt u dat de schadelijke effecten op de gezondheid voor jongeren even schadelijk, schadelijker of minder schadelijk zijn als voor volwassenen?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Even schadelijk	10,1%	19
Schadelijker	81,0%	153
Minder schadelijk	4,8%	9
Weet niet	4,2%	8
Totaal:	100,0%	189

30. Een slechte conditie/ verminderde fitheid (op jonge leeftijd)

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Vaak	23,8%	48
Regelmatig	46,5%	94
Neutraal	13,9%	28
Soms	14,4%	29
Nooit	1,5%	3
Totaal:	100,0%	202

31. Misdragingen of betrokkenheid bij een vechtpartij na het drinken van alcohol

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Vaak	44,8%	91
Regelmatig	44,3%	90
Neutraal	3,4%	7
Soms	7,4%	15
Totaal:	100,0%	203

32. Onveilig seks na het drinken van alcohol

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Vaak	25,1%	50
Regelmatig	42,2%	84
Neutraal	17,1%	34
Soms	14,6%	29
Nooit	1,0%	2
Totaal:	100%	199

33. Schoolverzuim

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Vaak	15,6%	31
Regelmatig	42,2%	84
Neutraal	17,6%	35
Soms	23,6%	47
Nooit	1,0%	2
Totaal:	100%	199

34. Verstoring van de hersenontwikkeling/ hersenschade

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Vaak	55,4%	113
Regelmatig	34,3%	70
Neutraal	2,9%	6
Soms	6,4%	13
Nooit	1,0%	2
Totaal:	100%	204

35. Verminderde leerprestaties

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Vaak	42,9%	87
Regelmatig	41,9%	85
Neutraal	5,9%	12
Soms	9,4%	19
Totaal:	100%	203

36. Alcoholverslaving op latere leeftijd

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Vaak	22,8%	46
Regelmatig	34,7%	70
Neutraal	23,3%	47
Soms	19,3%	39
Totaal:	100%	202

37. Een verhoogd cholesterolgehalte

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Vaak	8,1%	16
Regelmatig	22,8%	45
Neutraal	49,2%	97
Soms	11,7%	23
Nooit	8,1%	16
Totaal:	100%	197

38. Pas als jongeren zoveel alcohol drinken dat ze er aangeschoten of dronken van worden is het schadelijk voor hen.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	36.1%	74
Niet mee eens	44.9%	92
Neutraal	6.3%	13
Mee eens	8.8%	18
Helemaal mee eens	3.9%	8
Totaal:	100.0%	205

39. Het is als ouder belangrijk te weten hoeveel alcohol je kind drinkt

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	0,5%	1
Niet mee eens	1,5%	3
Neutraal	3,4%	7
Mee eens	45,1%	93
Helemaal mee eens	49,5%	102
Totaal:	100,0%	206

40. Ik geloof dat je als ouder kunt voorkómen dat je kind veel alcohol gaat drinken

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	1.5%	3
Niet mee eens	20.0%	41
Neutraal	19.5%	40
Mee eens	44.4%	91
Helemaal mee eens	14.6%	30
Totaal:	100.0%	205

41. Als je kind eenmaal veel alcohol drinkt, is het als ouder erg moeilijk daar nog iets aan te veranderen.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	5.9%	12
Niet mee eens	39.0%	80
Neutraal	12.2%	25
Mee eens	33.2%	68
Helemaal mee eens	9.8%	20
Totaal:	100.0%	205

42. Als ouders matig drinken, zullen kinderen ook matig drinken

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	7,8%	16
Niet mee eens	29,8%	61
Neutraal	31,7%	65
Mee eens	25,9%	53
Helemaal mee eens	4,9%	10
Totaal:	100,0%	205

43. Ouders kunnen het drinkgedrag van hun kinderen binnen de perken houden door duidelijke afspraken over alcoholgebruik te maken.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Helemaal niet mee eens	0,5%	1
Niet mee eens	9,7%	20
Neutraal	16,5%	34
Mee eens	57,3%	118
Helemaal mee eens	16,0%	33
Totaal:	100,0%	206

44. Door open met kinderen over alcoholgebruik en de gevolgen te praten, zullen zij verstandiger met alcohol omgaan.

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Niet mee eens	3,9%	8
Neutraal	13,1%	27
Mee eens	52,9%	109
Helemaal mee eens	30,1%	62
Helemaal niet mee eens	0,0%	0
Totaal:	100,0%	206

45. Heeft u in de afgelopen 2 maanden iets gehoord, gezien of gelezen over een campagne over alcoholgebruik door jongeren in Delft?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	25,7%	53
Nee	74,3%	153
Totaal:	100,0%	206

46. Had deze campagne naar uw idee iets met alcohol en opvoeding te maken?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	71,4%	35
Nee	2,0%	1
Weet niet	26,5%	13
Totaal:	100,0%	49

47. Heeft u weleens gehoord van de slogan: “Lekker helder, 0% alcohol!”?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	9,9%	20
Nee	90,1%	183
Totaal:	100,0%	203

48. En heeft u weleens van de slogan “drank maakt meer kapot dan je lief is” gehoord?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Ja	95,6%	194
Nee	4,4%	9
Totaal:	100,0%	203

49. Wat is uw geboortejaar?

Geboortejaar:	Percentage:	Aantal:
32 - 50	1,0%	2
51 - 60	31,2%	64
61 - 70	56,6%	116
71 - 80	11,2%	23
Totaal:	100%	202

50. Wat is uw geslacht?

Geslacht:	Percentage:	Aantal:
Man	29,8%	61
Vrouw	70,2%	144
Totaal:	100,0%	205

51. Postcode?

Postcode:	Percentage:	Aantal:
1234	0,5%	1
2611	13,6%	28
2612	7,8%	16
2613	11,7%	24
2614	13,1%	27
2616	0,5%	1
2622	15,0%	31
2623	8,3%	17
2624	5,8%	12
2625	14,1%	29
2627	1,9%	4
2628	5,8%	12
2629	0,5%	1
2991	0,5%	1
Totaal:	100,0%	206

52. Wat is uw burgerlijke staat?

Burgerlijke staat:	Percentage:	Aantal:
Gehuwd	81,6%	168
Samenwonend	11,2%	23
Ongehuwd, nooit gehuwd geweest	0,5%	1
Gescheiden, gescheiden levend	6,8%	14
Totaal:	100,0%	206

53. Uit hoeveel personen bestaat het huishouden waartoe u behoort? (uzelf meegerekend)

Aantal:	Percentage:	Aantal
2	3,4%	7
3	18,0%	37
4	52,9%	109
5	20,9%	43
6	4,4%	9
7	0,5%	1
Totaal:	100,0%	206

54. Hoeveel thuiswonende kinderen in de leeftijd van 10-18 jaar heeft u?

Aantal:	Percentage:	Aantal:
1	51,9%	107
2	38,3%	79
3	8,3%	17
4	1,0%	2
5	0,5%	1
Totaal:	100,0%	206

55. Wat is uw hoogst voltooide opleiding?

Keuzemogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Basisschool of speciaal onderwijs	1,0%	2
Mavo, mulo, vmbo	9,8%	20
Havo	4,9%	10
Mbo	21,1%	43
Vwo	2,0%	4
Hbo, hts, heao, universiteit	61,3%	125
Totaal:	100,0%	204

56. Welke arbeidspositie is op u het meest van toepassing?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Voltime werk (>35)	31,4%	64
Parttime betaald werk	52,9%	108
Fulltime huisvrouw/huisman	6,9%	14
Werkeloos/werkzoeken (ww)	0,5%	1
Invalide/arbeidsongeschikt (wao)	2,5%	5
Bijstandsuitkering	1,5%	3
Ik studeer	0,5%	1
Anders, namelijk..	3,9%	8
Totaal:	100,0%	204

57. Wat is uw nationaliteit?

Nationaliteit:	Percentage:	Aantal:
Nederlandse	94,2%	194
Turks	1,0%	2
Marokkaans	0,5%	1
Duits	0,5%	1
Anders, namelijk...	3,9%	8
Totaal:	100,0%	206

58. Hoe vaak drinkt u alcohol?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Nooit	15,8%	32
1 keer per maand of nog minder	18,3%	37
2 tot 4 keer per maand	19,8%	40
2 tot 3 keer per week	30,7%	62
4 keer of vaker per week	15,3%	31
Totaal:	100,0%	202

59. Hoeveel drinkt u op een typische dag als u alcohol drinkt?

Glazen:	Percentage:	Aantal:
0	5,9%	12
0,5	2,0%	4
1	28,4%	58
1,5	8,8%	18
2	28,4%	58
2,5	1,5%	3
3	6,4%	13
3,5	0,5%	1
4	3,9%	8
5	1,0%	2
6	1,5%	3
Niet van toepassing	8,3%	17
Niet ingevuld	3,4%	7
Totaal:	100,0%	204

60. Hoe vaak drinkt u meer dan 6 glazen per gelegenheid?

Antwoordmogelijkheden:	Percentage:	Aantal:
Nooit	69,2%	139
Minder dan 1 keer per maand	15,9%	32
Maandelijks	6,0%	12
Wekelijks	0,5%	1
Niet van toepassing	8,5%	17
Totaal:	100,0%	201

Opmerkingen van de respondenten

- Mijn jongste kind is in maart 2010 achttien jaar geworden.
- Wil even vermelden dat ik en mijn man allebei hooguit twee keer per jaar wat drinken, dus mijn kinderen krijgen geen alcoholprobleem met zich mee. Verder vind ik dat er bij sommige vragen best door de invullers uitleg kan en mag worden gegeven om het duidelijker te maken voor jullie. Dat mis ik toch.
- Jullie kijken naar alcoholgebruik. Maar niet naar kinderen van 12 jaar die nu al drugs gebruiken. Bedankt voor het bezighouden met kinderen.
- Vraag 29: Loopt niet lekker. Vraag 26: Klopt niet.
- Ik heb de lijst ingevuld vanuit mijn eigen gezinssituatie. Er is vertrouwen, openheid en zelfstandigheid. Over situaties buiten mijn gezin zou ik waarschijnlijk andere antwoorden geven. Vraag 28: Rare vraag, soms niets.
- Vraag 29: Loopt niet lekker. Vraag 26: Klopt niet.
- Vraag 20: (biertje)! Vraag 28: Ik drink "bijna" geen alcohol
- Prima idee om dit als gemeente op je te nemen. Niet echt een duidelijke enquête helaas, zie opmerkingen in de enquête. Succes met verwerken. Vraag 1: 10 t/m 16 wel, 16 t/m 18 niet, behalve overmatig gebruik! Vraag 2: Weet ik niet. Vraag 9: 16 t/m 18, maar dan ook maar ietsje. Vraag 29: Deze vraag begrijp ik niet, is hij wel af? Hoort dit bij vraag 29? Vraag 43: Dit moet dan door de hele opvoeding zijn, niet alleen over alcoholgebruik.
- Pagina 7 en 8 ging niet goed, die vraag doormidden. Praten is erg belangrijk, maar welke vriendengroep je kind kiest heeft natuurlijk ook invloed. Dan raak je als ouder wel wat grip kwijt, wat alcoholgebruik betreft.
- Succes met het onderzoek!
- Worden de bevindingen ook openbaar gemaakt? Wat gebeurd ermee?
- Ja, ik heb zeker een aantal opmerkingen: onbegrijpelijk dat alcohol misbruik zo een groot probleem is in de huidige tijd. Onze zoon heb ik van jongs af aan opgevoed met strenge normen en waarden. Wij hebben hier in huis huisregels en daar wordt niet van afgeweken. Onze zoon verafschuwd feestjes, disco's en andere vormen van vermaak. Er komen regelmatig jongeren over de vloer hier. Er wordt geen alcohol geschonken en men heeft ook geen behoefte hieraan. Met verstand wordt er geredeneerd en cola en nootjes/chips kan ook heel gezellig zijn. Eerlijk gezegd is hier in huis alcohol geen issue en heb geen enkel probleem om de dialoog aan te gaan. Onze zoon is wars van alle verslavingen en ik ben heel trots op hem. Zo zie je maar dat opvoeden heel simpel is als je de juiste snaar weet te raken.
- Vraag 27: n.v.t. Vraag 28: minder = man/ evenveel = vrouw. Vraag 55: mbo = vrouw/ hbo enz. = man.
- Vraag 29: Slordige equate
- Er wonen zat van mensen in Delft die geen Nederlands kunnen lezen en schrijven, hoe gaan jullie hun bereiken en jullie doel bereiken?
- Deze enquête is zeer suggestief en zal een vertekenend beeld geven. Jammer dat een aantal vragen worden herhaald.
- Vraag 60: 1 keer in de 8 jaar

- Deze enquête is taalkundig slecht opgezet!
- Vraag 1: Te ruim gesteld, een kind van 10 is niet te vergelijken met een kind van 17. Vraag 26: is onvolledige vraag, evenals vraag 29! Gemiste kans!
- Ik denk dat de verantwoordelijkheid bij de ouders ligt. Dit hoeft wat mij betreft niet door de gemeente opgelost te worden. Weer een tip om te besparen.
- Toevoeging vraag 42: Dat hopen we dan maar
- Goed om er aandacht aan te geven. Succes
- Tot op zekere hoogte kan een ouder invloed uitoefenen op alcoholgebruik kind vanaf 16 en ouder wordt het moeilijker gezien zij dan vaker van huis zijn en er minder zicht op komt. Daarom ben ik voorstander van alcohol voorlichting campagnes buiten de thuissituatie.
- Ik stoor me aan de zin alcoholgebruik. Delft (veel kinderen uit omliggende gemeenten drinken erg veel en daardoor ook ziekenhuis opnames) postcode bewust niet neergezet anders is het voor mij niet anoniem genoeg. Soms rare vragen en rommelige layout
- Alcohol heeft totaal geen positief nut, en heeft geen meerwaarden. Stel kinderen z.s.m. op de hoogte van de consequenties van alcoholgebruik.
- Prima initiatief. Slechte lay-out leidt af!
- Respondent schrijft bij vraag 27:'Zie leeftijd'
- Ik denk dat school ook een grote verantwoordelijkheid heeft voor waarden en normen met speciale programma op school kinderen kunnen bewust zijn van gevolg van drinken. Het moet iets gebeuren in de maatschappij. Respondent is van Iranese afkomst, maar Nederlandse nationaliteit. Respondent drinkt 2 a 3 keer per maand.
- Respondent schrijft bij vraag 11 'mijn kinderen'.
- Respondent vindt vraag 26 een onzinvraag.
- Nare van alcohol is, dat kinderen of wie dan ook niet meer aanspreekbaar zijn.
- Enquête ziet er niet heel professioneel uit.
- Respondent heeft bij vraag 38 t/m vraag 44 antwoordmogelijkheid 'neutraal' vervangen door 'onbekend'. Respondent merkt bij vraag 16 op dat het kind nooit thuis drinkt.
- Wij hebben onze vraagtekens bij 1 glaasje als 16-17 jarige op een feestje 'slecht' is. Het is zeker goed dat er meer aandacht komt in de stad. Billboards etc. Pas vanaf 18 drinken zou onze voorkeur hebben!
- Alcoholgebruik ziet een kind als normaal bij een gezin die regelmatig een glaasje bij het eten neemt. Ook word er kinder campagne verkocht om tijdens oud en nieuw mee te kunnen vieren, dit soort dingen maken alcohol onschuldig lijken!!! P.S. Jong geleerd is oud gedaan.
- Ik heb persoonlijk een hekel aan drank. Dat weten mijn kinderen heel goed. Mensen die drinken wil ik niet in mijn buurt hebben. Drank maakt meer kapot dan je lief is. Daar ben ik het helemaal mee eens!

- Ik vroeg mij af wie de vragen heeft bedacht. Sommige vragen waren wel echt open deuren en daarnaast vroeg ik mij af of deze vragenlijst meet wat u wilt weten (validiteit en representatief) krijgen we ook nog de uitkomsten toegestuurd?
- M.b.t. vraag 45. Ik ben wel uitgenodigd voor een ouderavond op de middelbare school van mijn kinderen met als onderwerp: alcoholgebruik onder jongeren. Presentatie door Nico van der Lely, kinderarts.
- Ik weet niet of dit een eerlijke lijst is voor mijn kinderen. Zij hebben de belofte afgelegd om geen alcohol te drinken i.v.m. dat zij tot het Leger de Heils behoren. Dit wordt herhaald wanneer zij 18 zijn. De oudste drinkt niet en de jongste is nog geen 18. Ik hoop dat u dan toch wat met de vragen kunt. Respondent heeft duidelijke afspraken (vraag 27) m.b.t. alcohol i.v.m. het geloof.
- Respondent vindt 12 jaar een normale leeftijd om te beginnen met drinken, onder ouderlijk toezicht (vraag 9). Respondent vindt vraag 26 slecht gesteld. Alles 'kan' schadelijke gevolgen hebben.
- Mijn kinderen hebben een leer en groei achterstand, dus is het hier anders dan bij gewone kinderen.
- Er werd weinig ingegaan op de verhoudingen sport/alcohol en vriendenkring/alcoholgebruik.
- Respondent vermeldt bij vraag 24: 'Ik zeg wel eens dat hij 16 moet zijn, maar hij is er totaal niet mee bezig.' Respondent vermeldt bij vraag 28 dat hij/zij heel weinig drinkt namelijk 3-5 glazen p. maand.
- Veel succes! Respondent antwoordt bij vraag 9 met 16 jaar, maar het hangt er vanaf. Respondent heeft niet over jongeren in Delft gepraat (vraag 11) maar wel over jongeren in het algemeen. Respondent heeft bij vraag 25 wel met het kind gepraat, maar niet uitgebreid; 'tussen neus en lippen'. Respondent drinkt nauwelijks alcohol (vraag 28). Respondent voegt bij vraag 43 het woord 'proberen' toe in de zin. Respondent voegt bij vraag 44 toe aan het antwoord: 'Hoop je dan'. Respondent heeft bij vraag 45 niet iets gezien uit Delft.
- Hoe meer publiciteit over de schadelijke gevolgen van alcohol bij jongeren (gericht op doelgroep zelf) hoe beter.
- Respondent weet vraag 2 niet. Respondent voegt bij vraag 26 het woord 'overmatig' toe. Respondent drinkt weinig (vraag 28)
- Ik vind dit maar een matig onderzoek met veel te veel verschillende mogelijkheden. Het gaat over een doelgroep tussen 10 en 18 jaar waarbij kinderen op hun 10e jaar alcohol afzweren en op hun 15e jaar het gaaf vinden om te experimenteren met drank en drugs. Hierbij liegen ze alles bij elkaar om hun gebruik/misbruik te verdoezelen, ouders hebben hier ook geen grip op. N.B. Het onderzoek stikt van de spellings- en grammaticafouten. Het onderzoek komt bij mij niet erg serieus over.
- Goed dat hier onderzoek naar gedaan wordt! Horen wij nog iets over de uiteindelijke resultaten?
- Jullie zouden vaker in kroegen of discotheken moeten kijken en daar de kinderen goed op leeftijd en wat ze drinken te controleren, er wordt té vaak sterke drank geschonken en dan vooral aan de meiden!
- Het te veel focussen op iets werkt naar mijn mening ook averechts

- Jammer dat vraag 29 fout is gegaan. Vind ik erg slordig staan bij dit serieuze onderwerp en een enquête vanuit de gemeente! Verder erg goed dat de gemeente zich inzet voor verstandig alcoholgebruik. Vraag 26: Met mate, geen probleem!
- Vragenlijst gaat over al studierend 18-jarig kind. Niet zo representatief voor beoogde onderzoeksgroep
- Vraag 1, 2 en 4 vind ik onduidelijk gesteld
- Omdat van mij 2 biertjes mag en van mijn man niets, leren mijn kinderen ermee omgaan buiten de deur en dat vind ik niet fijn, dan heb ik er niet genoeg zicht op
- De leeftijd om te mogen drinken is 16 jaar. Dit is voor jongeren een magische grens. Zou dat wel willen veranderen (18 lijkt mij beter). Doordat het met 16 geoorloofd is om te drinken, drinken veel kinderen gelijk teveel (het is voor het dan ook makkelijker om alcohol te kopen). Gelukkig mogen ze pas met 18 in een disco, bar enz.
- Vraag 29 is niet goed afgedrukt
- Heb moeite met de validiteit van dit instrument (gelet op de vraagstelling)
- Bij sommige vragen heb ik moeite met invullen, zoals dat er niet wordt gesproken over de hoeveelheid alcohol, de sterkte van de drank
- Vraag 29 was onduidelijk aangegeven. Als ouder heb je de taak om je kind op te voeden, daar hoor het leren omgaan met alcohol ook bij
- Ik mis de vraag in hoeverre vrienden van invloed kunnen zijn op het alcoholgebruik van jongeren
- Vraag 40: Hoe kan ik als ouder mijn kind leren te voorkomen zelf te voorkomen dat het té veel drinkt; het 'sociaal dwingende' aspect van alcoholgebruik
- Vond de vraagstelling verwarrend: eerst 'oudste kind' in de vraag en daarna verdween dat, heb alles ingevuld alsof 't gaat om 'oudste inwonende kind' 10-18jaar.
- Ik steun dit initiatief om het alcoholgebruik bij kinderen te stoppen
- Vraag 29: onduidelijke termijn!
- De lay-out was niet helemaal helder. Waar 'eens' stond (links of rechts). De vraagstelling was enigszins gecompliceerd/verwarrend door het waardeoordeel in de vraagstelling (dat wisselt). Vraag 16: 'Heeft u er problemen mee..' Vraag 17: 'Keurt u het goed...' Verder vinden we het super belangrijk dat er 'voor-de-jeugd-aansprekende' campagnes gevoerd worden, om het alcoholgebruik uit het jongerencircuit te houden/halen. Succes met het verwerken van de respons voor uw onderzoek.
- Vraag 40: Wel invloed, geen absolute controle. Vraag 27: Nog te jong
- Ik vind het jammer dat er niet een indeling is gemaakt 10-14/14-16/16-18. Je hebt op sommige leeftijden meer mogelijkheid tot invloed & sturing. Vraag 44: Wens of waarheid? Vraag 43: Leeftijd! Vraag 23: +/- 15 jaar. Vraag 18: Biertje